

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta ekonomická
Katedra aplikované matematiky a informatiky

Bakalářská práce

Analýza zadluženosti studentů

Vypracoval: Michal Fiala

Vedoucí práce: PhDr. Marek Šulista, Ph.D.

České Budějovice, 2020

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Michal FIALA
Osobní číslo: E17474
Studijní program: B1103 Aplikovaná matematika
Studijní obor: Finanční a pojišťná matematika
Téma práce: Analýza zadluženosti studentů
Zadávající katedra: Katedra aplikované matematiky a informatiky

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza zadluženosti mladých lidí do věku 25 let.

Metodický postup:

1. Seznámení se s problematikou úvěrů a studium odborné literatury.
2. Zmapování nabídek produktů úvěrového typu nabízených bankovními i nebankovními institucemi mladým lidem na trhu v České republice.
3. Akvizice potřebných dat pro provedení analýzy pomocí dotazníkového šetření nebo rozhovory s respondenty.
4. Provedení analýzy získaných dat pomocí vhodných statistických metod.
5. Závěry a doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

1. ČERVENKA, M., IRCINGOVÁ, D. & ŠKVÁRA, M. (2017). *Spotřebitelské úvěry 2017: průvodce teorií a praxí úvěrování dle zákona č. 257/2016 Sb.* Praha: Vector.
2. HINDLS, R., NOVÁK, I. & KAŇOKOVÁ, J. (1997). *Metody statistické analýzy pro ekonomy.* Praha: Management Press.
3. HANUSHEK, E. A. & JACKSON, J. E. (1977). *Statistical Methods for Social Scientists.* New York: Academic Press.
4. JANDA, J. (2013). *Jak žít šťastně na dluh.* Praha: Grada.
5. DOHNAL, J. (2011). *Spotřebitelský úvěr: praktická příručka s příklady a judikaturou.* Praha: Leges.
6. POLOUČEK, S. (2013). *Bankovníctví.* Praha: C.H. Beck.

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Marek Šulista, Ph.D.
Katedra jazyků

Datum zadání bakalářské práce: 15. ledna 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 12. dubna 2020

V Českých Budějovicích dne 14. března 2019

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (2e)
370 05 České Budějovice

doc. RNDr. Jana Klicnarová, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Klatovech, dne 29. dubna 2020

.....

Michal Fiala

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce PhDr. Marku Šulistovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracovávání bakalářské práce.

Obsah

1.	ÚVOD	2
2.	FINANČNÍ INSTITUCE	4
2.1.	BANKY	4
2.2.	NEBANKOVNÍ POSKYTOVATELÉ PLATEBNÍCH SLUŽEB	5
3.	RIZIKA SPOJENÁ S BANKOVNÍ ČINNOSTÍ	7
3.1.	DRUHY RIZIK	7
3.2.	OPATŘENÍ ČNB KE SNÍŽENÍ DOPADU RIZIK	9
4.	ÚVĚRY	10
4.1.	ČLENĚNÍ ÚVĚRŮ	10
4.2.	DRUHY ÚVĚRŮ	11
4.3.	LICHVA	13
5.	SMĚNKY	15
5.1.	ZÁKLADNÍ POJMY	15
5.2.	DRUHY SMĚNEK	16
6.	ÚROK	17
6.1.	FUNKCE ÚROKOVÉ SAZBY	17
6.2.	DRUHY ÚROČENÍ	18
7.	BONITA	20
8.	DOMÁCNOST	21
9.	DLUH	23
9.1.	ODDLUŽENÍ	24
9.2.	EXEKUCE	24
9.2.1.	DRUHY EXEKUCÍ	25
10.	CÍLE A METODOLOGIE	26
11.	PRAKTICKÁ ČÁST	28
11.1.	ZMAPOVÁNÍ NABÍDKY ÚVĚRŮ	28
11.2.	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	30
11.3.	VYHODNOCENÍ STANOVENÝCH HYPOTÉZ	38
12.	ZÁVĚR	42
	PŘEHLED LITERATURY	45
	SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, ROVNIC	49
	SEZNAM PŘÍLOH	50
	PŘÍLOHY	51

1. Úvod

Trend dnešní doby, kdy se například ceny nemovitostí pohybují ve vyšších cenových hladinách, nutí mladé lidi žádat o stále více úvěrů. Toto ale není jediný důvod, proč si mladí lidé peníze půjčují. Mezi další předměty financování z půjček můžeme zařadit také koupi auta, elektroniky nebo cestování. Průzkum agentury STEM/MARK ukázal, že polovina Čechů ve věku od 18 do 22 let splácí dvě nebo tři půjčky najednou. Jak tento průzkum také ukazuje, lidé v tomto věkovém rozmezí si nejčastěji půjčují od bankovních institucí nebo od rodičů a přátel. Pokud bude řeč o schopnosti splácet své závazky, dle údajů Nebankovního registru klientských informací jsou mladí lidé do věku 24 let nejvíce ohroženou skupinou lidí. Ředitelka společnosti Kruk, Jaroslava Palendalová, ve svém rozhovoru uvedla, že nejohroženější skupinou z hlediska dluhové pasti jsou lidé z chudších poměrů. Ti se následně snadno dostanou do situace, kdy nebudou schopni půjčky splácet. Z důvodu vyvrácení či potvrzení již zmíněných výsledků ostatních agentur jsem se rozhodl pro vlastní průzkum zadluženosti mých vrstevníků ve věku od 18 do 25 let, k čemuž slouží tato bakalářská práce.

Teoretická část této práce se zabývá především problematikou bankovnictví, úvěrů a úroků. Dále se zabývá riziky, která z činnosti bankovní vyplývají, a také na to, jak se banky snaží daná rizika minimalizovat. Zároveň je tato práce zaměřena na problematiku směnek, dluhů, příčin zadlužení a problémy, které v důsledku dluhů vznikají jako např. exekuce.

Druhým celkem této bakalářské práce je část praktická. Ta je složena ze tří částí, a to srovnáním nabídky úvěrů od bankovních a nebankovních institucí, vyhodnocením dotazníkového šetření a stanovených hypotéz. Pro porovnání bylo vybráno 6 institucí bankovních a 4 instituce nebankovního charakteru. Samotné instituce jsou porovnávány dle několika parametrů, mezi které můžeme zařadit například výši splátky nebo výši úrokové míry.

Následující částí je vyhodnocení dotazníkového šetření, určeného pro respondenty ve věku 18-25 let. Dotazníkové šetření se mj. zaměřuje na zjištění základních informací o respondentech nebo na zjištění podrobností o financích dotazovaných. Dále je zjišťováno, kolik dotazovaných má zkušenost s půjčkami. V případě nějaké zkušenosti dochází ke zjištění, podle jakých kritérií dotazovaní půjčku vybírali a k čemu půjčku potřebovali. V opačném případě je zjištěn např. postoj k půjčkám. Samotné vyhodnocení je v práci zaznamenáno pomocí několika grafů. V případě potřeby jsou veškeré grafy k nalezení v příloze k této bakalářské práci. V závěru praktické části dochází k vyhodnocení tří stanovených hypotéz na základě Chí-kvadrát testu. Zde se čtenář dozví, zda to, že si dotyčný zažádá o půjčku, je ovlivněno životní úrovní domácnosti, ve které žije. Dále také to, jak je množství půjček ovlivněno výší dosaženého vzdělání, a také to, zda zde hraje nějakou roli pohlaví.

2. Finanční instituce

2.1. Banky

V dnešní době se rozdíl mezi depozitními finančními institucemi a spořitelními institucemi stírá, jelikož portfolio nabízených produktů jednotlivých společností je tak široké, že se jejich činnosti prolévají. Pro účely bankovníctví ovšem tyto dvě instituce rozdělujeme podle specifických rysů a výše aktiv (Polouček et al., 2013).

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách řídí a určuje, za jakých podmínek lze banku založit. Banku může založit pouze právnická osoba se sídlem v České republice s minimálním kapitálem 500 milionů Kč a minimálně v této výši musí být tvořen peněžitými vklady. Pro udělení licence musí žadatel splňovat několik podmínek, ze kterých je uvedeno 5 z nich:

- *Uhrazení kapitálu v plné výši,*
- *Původ základního kapitálu musí být nezávadný a ČNB musí vědět, z jakých zdrojů pochází,*
- *Žadatel musí mít sídlo v České republice,*
- *Důvěryhodnost a odborná způsobilost osob,*
- *Obchodní plán vycházející ze strategie a je podložený ekonomickými kalkulacemi (Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách).*

Splnění těchto podmínek ovšem neznamená, že banka má volnou cestu na trh. Poslední podmínkou je povolení činnosti od centrální banky. Po získání povolení je ze zákona vyžadováno, aby banka poskytovala tyto aktivity – poskytování úvěrů a přijímání vkladů od veřejnosti. Další činnosti, které se banka rozhodne nabízet již nejsou zákonem vyžadovány a řadíme sem například – investování do cenných papírů na vlastní účet, finanční pronájem (leasing), vydávání elektronických peněz a služby s tím související nebo obstarávání inkasa (Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách).

Ke dni 2. 12. 2019 je na území České republiky v registru ČNB zapsáno celkem 49 bank nebo poboček bank zahraničních (ČNB, 2019a).

2.2. Nebankovní poskytovatelé platebních služeb

Platební instituce

K udělení licence od ČNB musí splňovat dané podmínky, ze kterých jsou zde uvedeny 3 z nich – žadatel je právnickou osobou se sídlem i skutečným sídlem v České republice, má počáteční kapitál ve výši stanovené zákonem (výše se liší podle poskytovaných služeb a obchodní plán je podložen reálnými ekonomickými kalkulacemi. Platební instituce má oprávnění k poskytování následujících služeb – poskytovat platební služby, na něž se vztahuje povolení, a činnosti se službami související, provozovat platební systém s výjimkou platebního systému s neodvolatelností zúčtování (Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách).

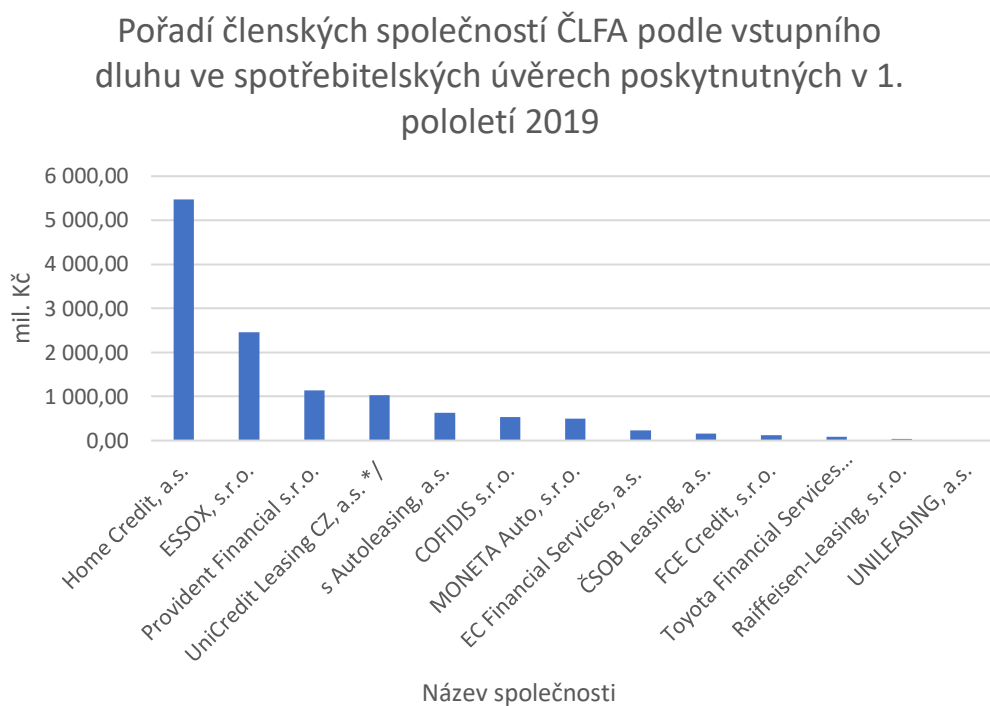
ČNB registruje celkem 37 platebních institucí v ČR ke dni 2. 12. 2019 a jako příklad lze uvést COFIDIS s.r.o., ESSOX s.r.o. nebo Home credit a.s. (ČNB, 2019a).

Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu

Od ostatních poskytovatelů se odlišuje zejména tím, že měsíční průměr částek jím provedených transakcí v ČR za posledních 12 měsíců nepřesahuje částku 3 000 000 Eur. Do této částky se započítávají i operace, které provedou i ostatní členové skupiny. Pro udělení licence ČNB musí splňovat několik podmínek, ze kterých jsou uvedeny některé z nich, a jsou jimi – sídlo v členském státě a pobočku v České republice, obchodní plán je podložen reálnými ekonomickými propočty a průhlednost a nezávadnost kapitálu ve výši alespoň 20 000 000 Kč (Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku).

Ke 2. 12. 2019 je v evidenci ČNB registrováno celkem 99 poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu. Mezi nejznámějšími lze jmenovat společnosti Sazka a.s. nebo Tesco Franchise Stores ČR s.r.o. (ČNB, 2019a).

Graf 1: Pořadí společností podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (ČLFA, 2019a)

Na tomto grafu lze vidět pořadí institucí a množství peněz jimi poskytnutých na spotřebitelské úvěry. Jak již graf napovídá, společnost Home Credit, a.s. poskytuje nejvyšší množství spotřebitelských úvěrů na území České republiky mezi členskými společnostmi. Tato instituce zaujímá 44 % z nabídek úvěrů mezi společnostmi vedenými v registru ČLFA. Domácí společnost ESSOX, s.r.o., patřící do skupiny Komerční banky, poskytuje spotřebitelům zhruba 2 500 miliónů Kč a zabírá tak pro sebe 20 % podíl. Mezi další velmi významné poskytovatele spotřebitelských úvěrů lze zařadit Provident Financial s.r.o. a UniCredit Leasing CZ, a.s., kteří poskytují 9 %, respektive 8 %, z celkového množství poskytnutých peněz. Zbývající podíl částek na úvěrech připadá společnostem uvedených v grafu.

3. Rizika spojená s bankovní činností

3.1. Druhy rizik

Úvěrové riziko

Úvěrové riziko vzniká při selhání dlužníka tím, že nedostojí svým závazkům, ať už z důvodu platební neschopnosti nebo nevůli, podle podmínek kontraktu a tím způsobí věřiteli ztrátu. Příčin vzniku je několik a jsou rozdělovány na vnitřní a vnější. Příčiny vnitřní souvisí s rozhodováním banky a řadíme sem např. skladbu úvěrového portfolia. Naopak příčiny vnější nejsou závislé na rozhodnutí banky nýbrž na vývoji ekonomiky nebo politické situaci. (Revenda, 2008).

Úvěrové riziko se skládá ze dvou složek, kterými jsou:

- *Riziko nedodržení závazku*, které nadále třídíme na:
 - *Riziko zákazníka*, což znamená již zmíněné nedodržení splatného závazku klientem,
 - *Riziko země*, kdy velký počet ekonomických subjektů dané země nebude schopen ze stejného důvodu plnit své závazky,
 - *Riziko transferu*, které vzniká v případě, že stát není schopen plnit své mezinárodní závazky z důvodu nedostatku devizových prostředků,
 - *Riziko koncentrace* je regulováno ČNB a představuje případ, kdy by banka půjčila velké množství peněz jednomu klientovi nebo ekonomicky spojené skupině a ti by nebyli schopni půjčku splácet (Drescherová, 2012).
- *Inherentní riziko* produktu si lze představit jako výši ztráty, která nastane v případě nesplnění závazku druhou stranou a řadíme sem:
 - *Riziko jistiny a úroků* v případě, že banka nebude v době splatnosti schopna získat jistinu a úroky, na které má nárok,
 - *Riziko náhradního obchodu* vznikající z obchodů s derivátovými kontrakty a bance vznikne otevřená pozice kvůli nesplacení závazku,
 - *Riziko zajištění*, pokud bance vznikne ztráta v důsledku poklesu ceny zajišťovacího instrumentu (Revenda, 2008).

Tržní riziko

Tržní riziko souvisí s pravděpodobností vzniku ztráty v důsledku změny tržní ceny na finančních trzích. V případě ztráty se sníží hodnota aktiv banky nebo naopak na straně pasiv nárůstem hodnoty závazků. Rozlišujeme čtyři druhy tržního rizika:

- *Úrokové riziko*, jež vzniká vlivem nepříznivého nebo neočekávaného vývoje úrokových měr,
- *Riziko měnové* nalezneme u úvěrů v cizích měnách lze uvažovat riziko změny kurzů,
- *Riziko akciové* související, jak už název vypovídá s akciemi nebo finančními deriváty odvozené od akcií. V tomto případě je využívána diverzifikace portfolií ke snížení rizik,
- *Riziko komoditní* při změně cen komodit (eKnihovna Mendelovy univerzity, 2013).

Ostatní rizika

- *Strategické riziko* představuje například nedostatečnou informovanost instituce a tím ztrátu konkurenční výhody,
- *Riziko reputační* lze chápat jako vnímání společnosti tržními subjekty,
- *Inflační riziko*,
- *Likviditní riziko* (Kalabis, 2017).

3.2. Opatření ČNB ke snížení dopadu rizik

Basel III je opatření, které má na starost ČNB a má pomoci bankovnímu sektoru stát se odolnějším vůči rizikům. Toto opatření bylo spuštěno v roce 2009 a všechny banky měly 3 roky na splnění všech požadavků, které požadovaly upravit kapitálovou přiměřenost, proticykličnost, pákový poměr a posílení likvidity obchodních bank (Chen, 2019; Kalabis, 2012).

Kapitál obchodních bank určený ke krytí úvěrových, tržních a operačních rizik bude tvořit 10,5 %, z nichž bude 2,5 % tvořit konzervační polštář jako rezerva nad rámec rizik. Další 2,5 % může tvořit proticyklický polštář, který se v době, kdy se bance bude dařit, bude vytvářet a v době horších časů se použije a snižuje ztráty. Pákový poměr slouží jako doplněk ke kapitálové přiměřenosti. Vychází z nadměrného růstu aktiv vůči kapitálu, což je jedna z mnohých příčin krizí. Výše ukazatele, který se vypočte jako součet aktiv podrozvahových položek, a tento součet je dělen kapitálem banky, by měl vycházet alespoň ve výši 3 %. Basel III požaduje, aby poměr vysoce likvidních aktiv k čistým peněžním výdajům za 30 dní byla rovna nebo větší než 1 (Chen, 2019; Kalabis, 2012).

4. Úvěry

Úvěrové produkty tvoří podstatnou část příjmů veškerých bankovních institucí. Jedná se o přesun peněz od věřitele k dlužníkovi, který má jistý investiční záměr, ale chybí mu finance. Odměnu věřiteli za poskytnutí peněžních prostředků nazýváme úrok. Pokud se na úvěr podíváme z pohledu makroekonomie, jedná se ve většině případů o dočasné přerozdělování peněžních prostředků, které je návratné (Polouček et al., 2009).

4.1. Členění úvěrů

Úvěrů máme několik druhů a rozlišujeme je podle následujících kritérií:

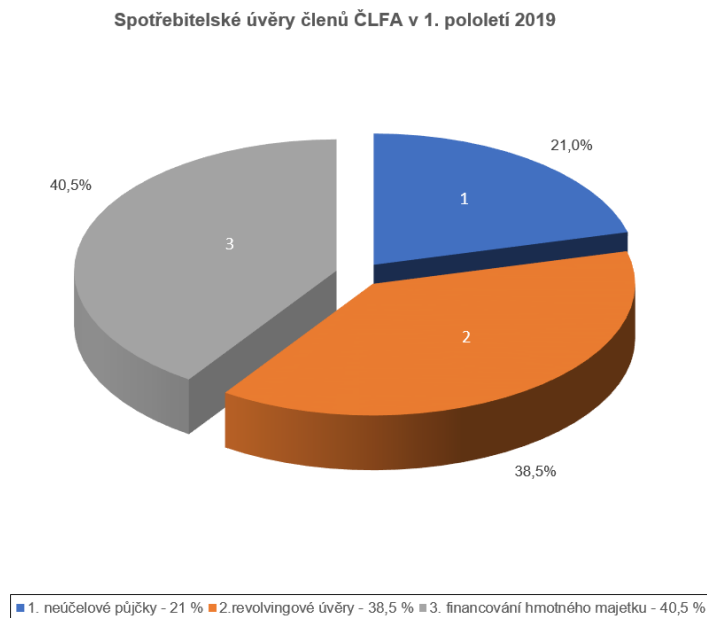
- *Účelovosti.* Sem patří úvěry účelové a neúčelové. Účelové úvěry jsou poskytovány na předem daný účel, tím pádem banka ví, na kterou věc úvěr poslouží. Tím pádem banky u účelových úvěrů nabízejí nižší úrokové sazby. Neúčelové úvěry, jak už název vypovídá, slouží k financování věcí, které klient dopředu bance nesdělí.
- *Typu výplaty.* Výplata pak probíhá v hotovosti, což jsou hotovostní úvěry, nebo převedením prostředků na bankovní účet, v případě bezhotovostních úvěrů.
- *Zajištění.* V případě zajištěných úvěrů banka požaduje ručení nějakou movitou nebo nemovitou věcí, směnkou nebo uzavřením životního pojištění, aby měla 100% jistotu splacení úvěru. Banky také v mnoha případech žádají ručitele. Ten v případě nesplacení úvěru přebírá veškeré povinnosti vůči věřiteli. Z důvodu zajištění úvěru jsou úrokové sazby nižší. U nezajištěných úvěrů klienti ničím neručí, tím pádem banka velice důkladně prověřuje bonitu klienta a zpravidla mají vyšší úrokové sazby. Tento druh úvěru je ale velmi vzácný a banka je nabízí jen zřídka a zpravidla pouze VIP klientům (Inzert půjčky, 2020).
- *Časového horizontu.* Zde máme tři druhy a těmi jsou:
 - Krátkodobé úvěry – do 1 roku
 - Střednědobé – od 1 do 4 let
 - Dlouhodobé – nad 4 roky
- Samozřejmě lze úvěry členit i jinak. Například podle čerpání na jednorázové a postupné, podle frekvence splacení, měny nebo podle poskytovatele (Masarykova univerzita, 2009).

4.2. Druhy úvěrů

Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelské úvěry jsou poskytovány nepodnikatelským osobám a téměř vždy se jedná o částky nižší než v případě podnikatelských úvěrů. Jelikož splácení úvěru probíhá z příjmů klienta, banky si prověřují schopnost splácet, bonitu (Revenda, 2008).

Graf 2: Spotřebitelské úvěry členů ČLFA

Zdroj: ČLFA, 2019b

Graf č. 2 znázorňuje roztrídění úvěrů na 3 druhy, které jsou nejvíce využívány zákazníky společnostmi vedenými v registru ČLFA. Nejvíce půjček slouží k financování hmotného majetku. Tyto úvěry představují 40,5 % z celkového množství úvěrů. 38,5 % podíl zaujímají úvěry revolvingové, které umožňují klientům přečerpat peněžní zůstatek na účtu a jít tak do záporných hodnot až do výše sjednaného úvěrového rámce. Zbývajících 21 % připadá úvěrům neúčelovým, které klienti mohou použít bez udání důvodu na cokoliv.

Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěry představují možnost překročit zůstatek běžného účtu, ovšem až do výše úvěrového rámce. Ten nám určuje hranici, pod kterou se klient nemůže dostat. Tento typ úvěru bývá zpravidla krátkodobý, pokud ale klient řádně plní podmínky, může se prolongovat a jít tak o středně až dlouhodobý úvěr. Nutnou podmínkou pro tento úvěr je založení kontokorentního účtu, který slouží jako běžný účet jen s tím rozdílem, že pokud klient překročí daný úvěrový rámec nebo nesplatí úvěr v bezúročném období, je jeho povinností zaplatit sankční úroky (Revenda, 2008).

Eskontní úvěr

Eskontní úvěr je forma krátkodobého financování a probíhá odkupem směnky bankou před lhůtou její splatnosti. Emitent má povinnost uhradit remitentovi sumu uvedenou na směnce do data splatnosti. Pokud nabyvatel směnky (remitent) potřebuje rychle získat peněžní prostředky, předá směnku obchodní bance, která si strhne diskont. Když banka směnku odkoupí, emitent směnky se stává dlužníkem vůči bance a jeho vztah k remitentovi zaniká (Masarykova univerzita, 2009).

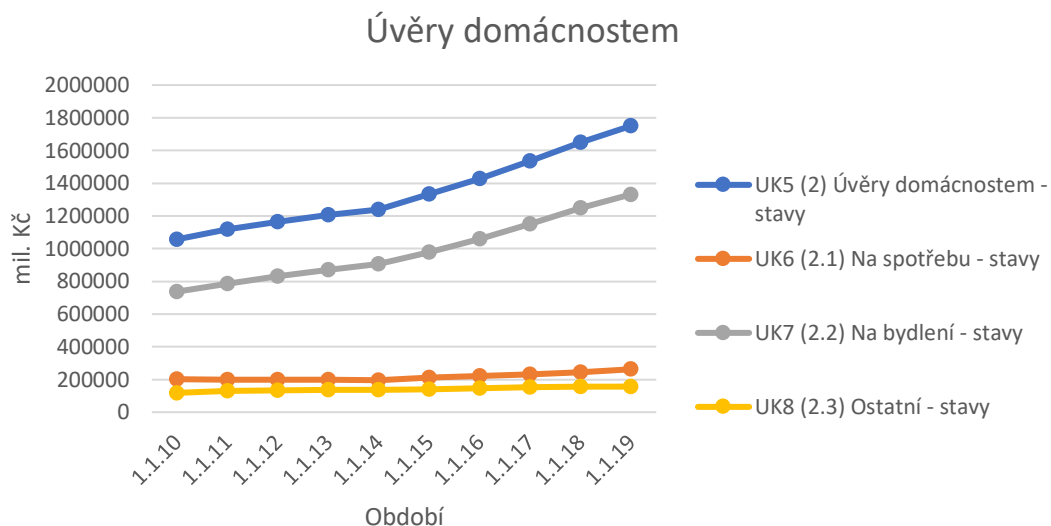
Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr patří mezi úvěry s nejnižším rizikem, a to z důvodu, že dle zákona o spotřebitelském úvěru (zákon č. 257/2016 Sb.) musí být pohledávky kryty zástavním právem financovaných realit. Funguje to tak, že pokud dlužník bude řádně splácet úvěr, neplynou mu z toho žádné problémy. Pokud ale dlužník nebude z nějakého důvodu schopen splácet úvěr, banka má právo uspokojit svůj nárok výtěžkem z prodeje zastavené reality (Polouček et al., 2013).

Ostatní úvěry

- *Akceptační úvěr* spočívá v přijetí cizí směnky, vystavenou od klienta, bankou. Banka se tedy stane hlavním dlužníkem a je povinna uhradit závazek v den splatnosti. Podmínkou úvěru je splacení prostředků ke krytí závazku. Pokud ale úvěr není splacen, banka uhradí směnku ze svých prostředků a akceptační úvěr se mění na peněžní úvěr,
- *Avalový úvěr* vzniká, pokud banka přebírá záruku závazku spotřebitele záruční listinou,
- *Lombardní úvěr* představuje úvěr, kdy banka zajišťuje úvěr pomocí zastavení movité věci (Revenda, 2008; Masarykova univerzita, 2009).

Graf 3: Množství úvěrů domácnostem

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (ČNB, 2019b)

Z tohoto grafu je zřejmý neustálý trend zvyšujícího se objemu peněz, které jsou domácnostem poskytovány od roku 2010 do roku 2019. Dále si lze všimnout, že částky úvěrů za daný časový úsek v průběhu 9 let vzrostly téměř o 80 %. Nejvyšší podíl na celkové částce připadá úvěrům na bydlení, které se v posledních letech těší velké oblibě u spotřebitelů zejména kvůli nízkým úrokovým sazbám, které jsou u těchto úvěrů nabízeny. Zbývající 2 složky, které jsou v grafu znázorněny, tedy úvěry na spotřebu a na ostatní potřeby, vykazují téměř konstantní trend.

4.3. Lichva

Každá půjčka s vysokým úrokem se dá označit za lichvu. Ta je definována v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a její znění nalezneme v § 1796 a § 1797. Dle ustanovení § 1796 je lichva smlouva, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru. Ustanovení § 1797 tohoto zákona vyjímá podnikatele, kteří tuto smlouvu uzavřeli jako součást svého podnikání (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

- *Hrubý nepoměr* v zákoně přímo definován není a výklad přenechává judikatuře a je nutné ho posoudit z hlediska směnných hodnot i okolností. Rozhodnutí R 52/2005 za hrubý nepoměr zakládá poskytnutí půjčky peněz s úrokem dosahujícím minimálně 70 % za rok (Vicherek, 2011).
- *Rozumová slabost* spočívá v neschopnosti osoby rozpoznat hodnotu svého plnění nebo slibu k plnění lichváře z různých důvodů (Hejmová, 2017).
- *Tísni* se rozumí tíživá situace poškozeného v důsledku potřeby, které není v jeho silách, a z tohoto důvodu ho jeho jednání vede k půjčce (Hejmová, 2017).
- *Nezkušenost* si lze vysvětlit jako neznalost cen nebo důvěru k lichváři (Hejmová, 2017).
- *Rozrušení* je stav prudkého hnutí mysli vyvolaný určitou bezprostředně předcházející událostí, která zvláště intenzivně zasáhla citovou složku duševního života poškozeného do té míry, že v tomto stavu nebyl schopen uvážit, zda hodnota jeho plnění nebo slibu plnění odpovídá hodnotě plnění pachatele vůči němu (Vicherek, 2011).
- *Lehkomyslnost* vyjadřuje neschopnost poškozeného si uvědomit rozsah důsledků jeho jednání při posouzení situace. Většinou se tak děje z důvodu neznalosti souvislostí nebo z důvodu nedostatečných informací o rizicích, které jsou s rozhodnutím spojena (Hejmová, 2017).

5. Směnky

Tento cenný papír lze považovat za směnku pouze, pokud obsahuje zákonem dané náležitosti. Směnka nabývá platnosti až po její akceptaci dlužníkem. Na směnce může být uveden avalista, který věřiteli dává větší jistotu splacení dluhu v případě, že by dlužník nebyl ochoten splatit peněžní částku. V případě, že by věřitel chtěl práva plynoucí ze směnky poskytnout jiné osobě, může tak učinit rubopisem (indosamentem) (Polouček et al., 2013)

5.1. Základní pojmy

- *Výstavce* je ten, kdo směnku vystavil,
- *Trasát nebo směnečník* je osoba, jež má ve vzniklém vztahu, který vzniká podpisem, zaplatit,
- *Remitent, trasant nebo směnečný věřitel* je označení pro osobu, které má být zapláceno (Cipra, 2015).

Mezi náležitosti směnky patří:

- *Označení směnky,*
- *Bezpodmínečný příkaz uhradit peněžní částku* – slovně i číselně, podle zákona, pokud se částky neshodují, platí ta písemná,
- *Datum splatnosti,*
- *Místo, kde má být zapláceno* – pokud není uvedeno, je místem sídlo dlužníka,
- *Jméno remitenta,*
- *Datum a místo vystavení,*
- *Podpis toho, kdo směnku vystavil,*
- *U směnky cizí jméno toho, kdo má platit* (Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový).

5.2. Druhy směnek

Podle splatnosti

- *Směinky na viděnou neboli vistasměinky* – platnost těchto směnek je omezena na 1 rok od vystavení a jejich zaplacení se vyžaduje po jejich předložení dlužníkovi,
- *Vistasměinky lhůtní* se od obyčejných vistasměnek liší tím, že po předložení má dlužník daný počet dní na zaplacení směinky,
- *Datosměinky* jsou splatné danou dobu po jejich vystavení,
- *Fixní směinky* mají pevné datum splatnosti (Cipra, 2015).

Podle výstavce

- U *směinky vlastní* se výstavce (emitent) zaručuje, že splatí danou částku v přesně stanovený den osobě, jež je uvedena na směnce jako remitent,
- *Směinka cizí* představuje příkaz výstavce dlužníkovi, aby zaplatil předem danou sumu ve stanovený den,
- V *zastřené směnce vlastní* výstavce sám sobě dává příkaz, aby věřiteli zaplatil danou částku v daný den, a výstavce se stává dlužníkem až po akceptaci směinky (Polouček et al., 2013).

6. Úrok

Úrok je částka, kterou dlužník platí jako odměnu věřiteli za zapůjčení peněz na předem dané období. Pokud se na úrok budeme dívat z hlediska kvantitativního, lze to pak vyjádřit jako rozdíl mezi částkou zaplacenou a jistinou. Klienti věřitelů získávají za poskytnuté úvěry úrokovou sazbu, která je mnohdy navýšena ještě o marži. Její výše nezávisí pouze na rizicích, časovému horizontu nebo zárukách, ale na mnoha dalších faktorech, jako je například výše úvěru. Nejdůležitější roli ovšem hraje bonita dlužníka (Polouček et al., 2013).

Na úrokovou sazbu se lze dívat ze dvou pohledů. Buď jako výnos v případě spoření nebo v případech investování nebo v případě půjček jako částku, kterou zaplatím navíc. Ve většině případech je udávána v procentech na roční bázi (zkratka p.a.), ale může se vyskytnout i v podobách jiných jako např. čtvrtletní (p.q.) nebo měsíční (p.m.) (Janda, 2013).

Úroveň úrokových sazeb se neustále mění v závislosti na mnoha faktorech. Situaci si musíme zjednodušit tím, že namísto několika úrokových sazeb, které lze v ekonomice najít, budeme uvažovat pouze jednu. Tu budeme nazývat bezriziková úroková sazba, která je v praxi určena výší výnosu ze státních pokladničních poukázek.

RPSN, roční procentní sazba nákladů, na rozdíl od úrokové míry zahrnuje veškeré náklady spojené s úvěrem, které bude spotřebitel muset uhradit (Šoba & Širůček, 2017).

6.1. Funkce úrokové sazby

Dle Stanislava Poloučka jsou funkce úrokových sazeb:

- *Podporuje ekonomický růst z důvodu podpory toku běžných úspor a jejich přeměnu v investice,*
- *Utváří rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po penězích,*
- *Má vliv na rozdělování zapůjčeného kapitálu tak, že prostředky k financování budou směřovat tak, kde bude nejvyšší očekávaná míra návratnosti (Polouček et al., 2013).*

6.2. Druhy úročení

Jednoduché úročení

Tím prvním je úročení jednoduché. To se používá v případě uložení částky na dobu kratší než 1 rok. V tomto druhu úročení se úroky počítají pouze z vložené částky, bez již získaných úroků z dřívějších období. Výše úroku se vypočte následujícím způsobem.

Rovnice 1: Jednoduché úročení

$$FV = PV * (1 + r * t) \quad (1)$$

Zdroj: (Šoba & Širůček, 2017)

FV – výše vyplacené částky

PV – vložená částka

r – úroková míra v procentech

t – časové období - lze vypočítat více metodami - německou (30E/360), francouzskou (ACT/360) a anglickou (ACT/365).

Složené úročení

Druhým způsobem je úročení složené. To bere v potaz delší časové období a používá se v případě delších časových horizontů. Dělí se na dva druhy, a to na případ, kdy dochází k vybírání úroků a úročí se pouze vložená částka nebo na častější případ a to, kdy jsou úroky úročeny společně s vloženou částkou. Druhý způsob tedy přináší vyšší profit. Pro tento případ platí následující vzorec:

Rovnice 2: Složené úročení

$$S = P * (1 + i)^n \quad (2)$$

Zdroj: (Cipra, 2015)

S – budoucí hodnota vkladu

P – vložená částka

i – roční úroková míra v %

n – počet úrokovacích období

Kombinované úročení

Nejčastějším případem je nejspíše kombinované úročení. V předchozích případech jsme uvažovali pouze úročení na dobu celočíselnou. Ve většině případech ale peníze vložíme v průběhu roku.

Rovnice 3: Kombinované úročení

$$S = P * (1 + i * t_1) * (1 + i)^n * (1 + i * t_2) \quad (3)$$

Zdroj: (Cipra, 2015)

S – budoucí hodnota vkladu

P – vložená částka

i – úroková sazba

n – počet období ročních

t_1 – počet dnů prvního období úročení

t_2 – zbývající počet dnů úročení

Spojité úročení

Předpokládáme-li úročení na nekonečný počet úrokovacích období a délku úrokovacího období blížící se 0, budoucí hodnotu vkladu vypočteme pomocí spojitého úročení.

Rovnice 4: Spojité úročení

$$S = P * e^{j*t} \quad (4)$$

Zdroj: (Cipra, 2015)

S – budoucí hodnota vložené částky

P – vložená částka

e – Eulerovo číslo

j – nominální úroková sazba

t – počet období

Efektivní úroková míra

Jestliže potřebujeme vypočítat roční úrokovou sazbu, která odpovídá častějšímu připisování úroků, použijeme efektivní úrokovou míru.

Rovnice 5: Efektivní úroková míra

$$r_{ef} = (1 + \frac{r_{nom}}{f})^f - 1 \quad (5)$$

Zdroj: (Šoba & Širůček, 2017)

r_{ef} – efektivní úroková míra

r_{nom} – nominální úroková sazba

f – frekvence připisování úroků

7. Bonita

Bonitou se rozumí schopnost dlužníka splácet dluh v řádných termínech. Kvalitní věřitelé si bonitu svých zákazníků zjišťují, aby předešli jistým rizikům s nesplácením půjčky, a zajistily si svou solventnost. Pokud věřitel získá jistotu toho, že dlužník má pravidelné a dostatečně vysoké příjmy na to, aby mohl dluh bez problému splácet, získá zpravidla půjčku s nižší úrokovou sazbou než klienti, u kterých je riziko nesplacení dluhu podstatně vyšší. Jestliže by věřitel půjčku neposkytl, mělo by to být zřejmě první varování pro stav financí klienta. Pokud ale půjčku nutně potřebuje, může si pomoci přizváním ručitele. (Polouček et al., 2013)

Bonita se zjišťuje ze dvou hledisek. Prvním hlediskem posuzování bonity jsou osobní údaje, kam se řadí věk, pohlaví, vzdělání, profese, počet dětí a rodinný stav. Dalším posuzovacím hlediskem jsou pravidelné výdaje žadatele o úvěr. Sem zařazujeme např. nájemné, hrazení pojištění, spoření nebo částky na hrazení již existujících dluhů. Jak již bylo uvedeno, věřitelé si zjišťují i počet dětí. Pokud má klient nějaké potomky, je zřejmé, že výdaje jedince budou vyšší, a to z důvodu vyššího počtu osob v domácnosti, popř. z důvodu hrazení výživného (Bučková, 2018).

Banky nebo ostatní věřitelé tedy vycházejí z těchto dostupných informací, které obohacují o informace získané z úvěrových registrů. Z nich se dozví úvěrovou historii a platební morálku klienta. V České republice máme registry tři a těmi jsou:

- *Bankovní registr klientských informací,*
- *Nebankovní registr klientských informací,*
- *SOLUS (CBCB, 2020; CNCB, 2020; SOLUS, 2019).*

8. Domácnost

Nejdříve si z ekonomického hlediska vymežeme pojem domácnost. Domácnost na trh s výrobními faktory vstupuje jako prodávající, kdy nabízí práci, půdu a úspory, a za příjmy z vlastnictví těchto výrobních faktorů nakupovat statky a služby. Domácnost může být tvořena jednotlivcem nebo skupinou osob a činí rozhodnutí s cílem uspokojování svých potřeb nákupem výrobků a služeb, což nazýváme spotřebou. Ta se dělí na dva druhy, a to spotřebu autonomní a individuální. Spotřeba autonomní, jejíž výše nijak nezávisí na velikosti důvodů, slouží k financování nezbytných věcí jako např. jídlo či nájem. Naopak spotřeba individuální je pozitivně ovlivněna výší důvodů, tudíž s rostoucím důchodem roste i spotřeba. Financování výrobků a služeb je z důhodů domácností, ovšem jistou část tvoří i dřívější úspory (Šustr, 2018).

Důchod

Důchod je určen celkovým množstvím peněz, které domácnost obdrží za dané časové období. Je tvořen pracovními důchody, tj. mzdou, vlastnickými důchody, tj. rentou, úroky, dividendami a příjmy z transferových plateb, tj. příjmy od vlády. Jeho výše je dána součtem těchto jednotlivých důhodů. Musíme si ale dát pozor na odečtení daně. Po jejím odečtení nám vzniká disponibilní důchod. Tento důchod je tak reálným ukazatelem množství peněz, které domácnosti mohou reálně ke spotřebě využít.

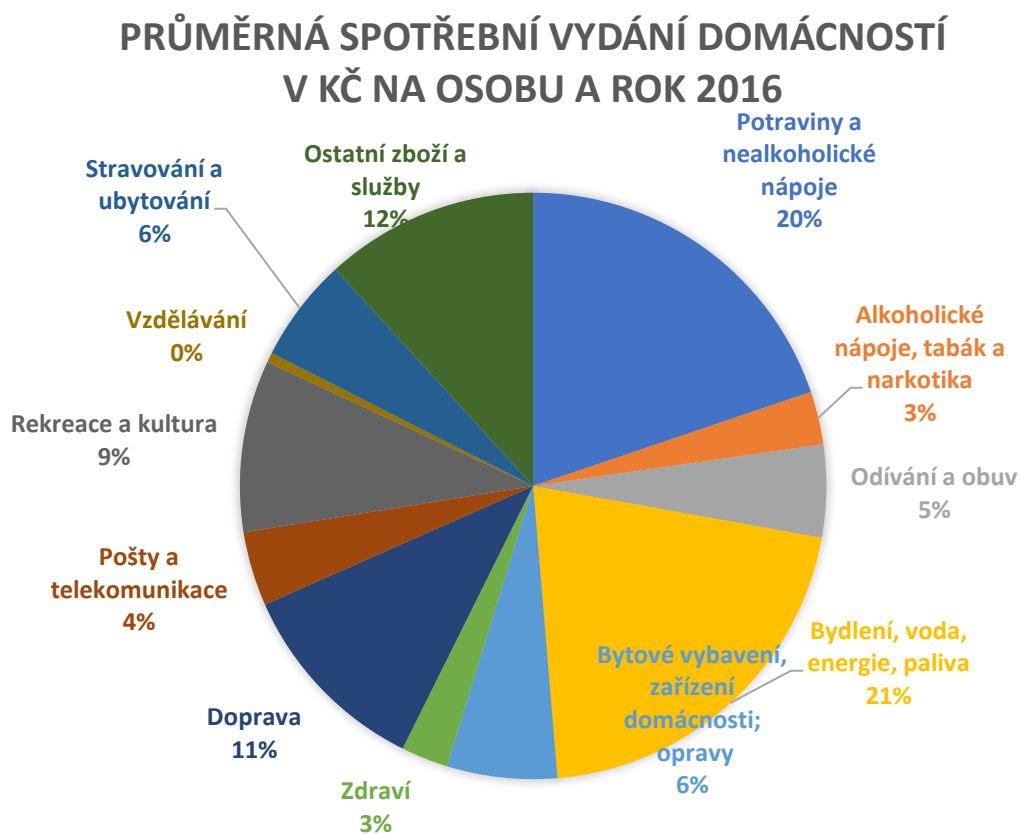
Úspory

Úspory lze definovat jako rozdíl disponibilního důchodu a spotřeby. Stejně jako spotřeba jsou úspory rozdělovány na dvě části, a to úspory autonomní a indukované. První jmenované, na rozdíl od indukovaných úspor, které rostou s výší důhodů a jsou tedy závislé na důchodu, na velikosti důchodu závislé nejsou a slouží k financování autonomní spotřeby a také představují výši úspor při nulovém důchodu. Motiv k tvorbě úspor je předpoklad zvýšení budoucí spotřeby domácnosti. Výše úspor je ovlivněna ještě hodnotou úspor, které domácnosti vytvořily v penzijních fondech a nemůžou jimi tedy disponovat. Při dnešním trendu rostoucích investic a výdajů je stav v ČR takový, že míra úspor domácností je velice nízká nebo dokonce záporná (Šustr, 2018).

Výdaje

Výdaje představují vynaložení peněžních prostředků domácností k pořízení statku či služby. I výdaje jsou jako úspory rozdělovány výdaje autonomní, jež nejsou nijak závislé na výši důchodu, a výdaje indukované, které naopak na výši důchodu závislé jsou. Na grafu č. 5 je znázorněno roztrídění výdajů domácností do 12 skupin. Největší podíl na spotřebě domácností zaujímají výdaje spojené s bydlením a výdaje na potraviny, které dohromady zaujímají 41 %. Mezi další významné skupiny spotřeby dle grafu patří výdaje na pořízení služeb a zboží (12 %), výdaje na dopravu (1 %) a výdaje na rekreaci nebo kulturu (9 %). Zbývající podíl připadá skupinám jako např. stravování a ubytování, zařízení domácnosti, oblečení nebo komunikace.

Graf 4: Členění výdajů domácností

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (ČSÚ, 2019)

9. Dluh

Dluh označuje povinnost dlužníka splnit závazek vůči věřiteli plynoucí z vypůjčení peněz v minulosti. Tento závazek bývá obvykle prokazován písemně, a to směnkou nebo dlužním úpisem, a je v průběhu času splácen na základě splátkového kalendáře. Na konci sjednaného časového období je věřiteli zaplácena půjčená částka navýšená o úrok.

Podle Josefa Jandy máme několik příčin zadlužení, jimiž jsou:

- *Finanční gramotnost.* Toto je nejčastější důvod zadluženosti, se kterou je spojena dále zmíněná příčina. Lidé bez finanční gramotnosti si nejsou schopni spočítat úrok a ani dobu, po jakou budou úvěr splácet.
- *Postavení ve společnosti.* V dnešní době jedna z nejdůležitějších příčin zadluženosti. Mnoho lidí se porovnává se svými přáteli a řeší, co si o nich ostatní myslí na základě hmotných věcí. A tak si věci buď koupí z vydělaných peněz nebo si na ně půjčí. Jenže z bludného kruhu dluhů se jen velmi těžko uniká, stejně jako je těžké změnit myšlení ze života na vysoké noze na obvyčejnější život.
- *Životní náklady.* V tomto případě si lidé půjčují peníze např. na nájem nebo zajištění potravin. Je mnoho důvodů, proč k tomuto zadlužování dochází, ale ve většině případů sem můžeme zařadit lenost.
- *Splácení jiné půjčky.* Tento typ půjčky je spíše mezní. Dlužník si kupuje čas půjčkou, která má skoro ve všech případech podmínky horší než půjčka původní (Janda, 2013).

9.1. Oddlužení

Konsolidace

Tímto pojmem se rozumí sloučení několika úvěrů do jednoho. Hlavní důvod, proč zvolit toto řešení je snížení měsíčních splátek. Každé pro má i své proti a v tomto případě je nevýhoda, že konsolidace je povolena pouze osobám, které nejsou na hraně bankrotu (Finance, 2013).

Refinancování

Refinancování půjčky je možné u hypotečních nebo spotřebitelských úvěrů. Jedná se o proces, kdy dlužník přejde z jedné banky do druhé kvůli lepším podmínkám druhé banky (Banky, 2012).

Insolvenční řízení s povolením oddlužení

Pokud dlužník využil všechny možnosti, jak se dluhů zbavit, může využít insolvenční řízení s povolením oddlužení neboli osobní bankrot. Dlužník soudu dává návrh na povolení oddlužení. Soud tomuto návrhu může a nemusí vyhovět. Pro vyhlášení osobního bankrotu je podmínkou stabilní měsíční příjem. Podmínkou bankrotu je zavázání se ke splacení alespoň 30 % závazků v průběhu 5 let (Janda, 2013).

9.2. Exekuce

Exekuce je případ, kdy dochází k vymáhání dluhu. Pokud osoba nesplácí úvěr, věřitel se může rozhodnout, zda pohledávku bude dobývat či nikoli. Téměř ve všech případech ale k vymáhání pohledávky dochází, aby ale došlo k exekuci, jsou nejdříve nutné dvě soudní řízení. V prvním řízení se zkoumá, zda je dluh skutečný, a stanovuje dobu na uhrazení závazku. V řízení druhém soud reaguje na podnět věřitele, který soud informuje o neplnění závazků dlužníkem a soud může nařídít exekuci (EKCR, 2012).

9.2.1. Druhy exekucí

Na plat

Při exekuci na plat dochází k domluvě mezi exekutorem a zaměstnavatelem, který dlužníkovi sráží ze mzdy určitou částku. Po srážkách musí dlužníkovi zůstat nezabavitelná částka, která je určena zákonem a zvyšuje se např. přítomností dítěte v domácnosti.

Na bankovní účet

V tomto případě je veškerá částka dlužníka na bankovním účtu zabavena. Ovšem má povolený pouze jeden výběr po dobu exekuce ve výši dvojnásobku životního minima.

Na nemovitost

Při exekuci na nemovitost dochází k zablokování nemovitosti v katastru nemovitostí. K tomuto druhu se exekutor uchyluje až v případě, že částky na bankovním účtech stále nejsou dostatečné na splacení dluhu. Nemovitost je tak zabavena a prodána v dražbě. Pokud je částka za nemovitost vyšší než dluh, je zbytek peněz vrácen dlužníkovi (Janda, 2013).

10. Cíle a metodologie

Hlavní cíl bakalářské práce je:

- Zmapovat nabídku úvěrů od bankovních a nebankovních institucí pro mladé žadatele do 25 let věku,
- Analyzovat zadluženost dotazovaných.

Díličními cíli jsou:

- Provedení dotazníkového průzkumu mezi studenty, jejichž věk je od 18 do 25 let,
- Vyhodnocení výsledků testování hypotéz.

Hypotézy

Hypotéza č. 1: Žádost o půjčku není ovlivněna životní úrovní domácností

Hypotéza č. 2: Neexistuje závislost mezi vzděláním a žádostí o půjčku.

Hypotéza č. 3: O úvěry žádají muži i ženy stejně bez rozdílu.

Metodický postup

Praktická část této práce se skládá ze tří částí. Tou první je zmapování nabídky úvěrů od bankovních i nebankovních institucí pro mladé lidi do 25 let. K vytvoření této části byly použity volně dostupné informace z webových stránek jednotlivých institucí.

Druhá část obsahuje analýzu odpovědí z dotazníkového šetření. Pro vytvoření dotazníku byly použity volně přístupné Google formuláře (Google Forms). Po tvorbě úvodního návrhu dotazníku jsem provedl pilotní výzkum, kdy jsem dotazník poskytl 5 osobám, abych zjistil jejich názor na daný dotazník. Na základě připomínek jsem dotazník upravil a rozeslal mezi ostatní respondenty. Dotazníkový průzkum probíhal během prosince roku 2019. Rozeslání proběhlo přes sociální síť a k vyhodnocení samotného dotazníku jsem použil vlastně zpracované grafy ze softwaru Microsoft Excel.

Dotazník, který je celý k dispozici v příloze, se skládá z 22 otázek. V úvodní části zjišťuji, zda respondenti spadají do daného věkového rozmezí, jaké je jejich pohlaví a jaké je jimi momentálně nejvyšší dosažené vzdělání. V následující části se zaměřuji nejen na zjištění údajů o bydlišti, životní úrovní jejich domácnosti, ale také o financích respondentů. Dochází například ke zjištění velikosti jejich měsíčních příjmů, množství

utracených peněz v rámci jednoho měsíce nebo jak často kontrolují dotazovaní stav svých financí. Třetí část, které je jen pro ty, co odpověděli, že si nějaký úvěr vzali, zjišťuje, jaký obnos peněz si za poslední 2 roky půjčili, kolik úvěrů prozatím mají na kontě, co bylo předmětem financování a kdo jim úvěr/y poskytl. Dále také zjišťují, jak hodnotí úvěry po tom, co získali zkušenost s úvěry a bankovními institucemi v tomto ohledu. Čtvrtá část dotazníku je naopak pro ty, kteří si úvěr ještě nevzali. U nich zjišťují, jaký je jejich postoj k půjčkám, z jakého důvodu o úvěr prozatím nepožádali a jestli plánují si o úvěr zažádat.

Na závěr praktické části dochází k vyvrácení nebo potvrzení hypotéz za pomoci Chí kvadrát testu v softwaru Microsoft Excel, ke kterému byly použity výsledky z dotazníkového šetření.

11. Praktická část

Praktická část této bakalářské práce je rozdělena do třech částí. Tou první je srovnání vybraných bankovních a nebankovních institucí a jejich nabídek úvěrů. Druhá část se skládá z vyhodnocení dotazníkového šetření. Odpovědi z tohoto šetření jsou zaneseny do grafů, kdy některé z nich jsou součástí přílohy. Poslední část obsahuje hypotézy a jejich vyhodnocení.

11.1. Zmapování nabídky úvěrů

Pro srovnání úvěrů vybraných institucí byly vybrány parametry, které jsou dle mého názoru nejdůležitější v případě žádání o půjčku. Všechny hodnotící parametry jsou shrnuty v tabulce č. 1. Můžeme tedy vidět srovnání v různých ohledech, mezi nimiž lze zmínit např. výše měsíční splátky nebo hodnota RPSN.

Pro porovnání bylo vybráno celkem 10 půjček, z nichž 6 je od bankovních institucí a zbývající 4 pochází z institucí nebankovního charakteru. Co se týče půjček určených přímo pro studenty, je nabídka velmi omezená. Podařilo se mi získat informace pouze o půjčce Gaudeamus od Komerční banky. Ostatní instituce nerozlišují žadatele podle toho, zda studuje či nikoli. Data byla převzata z internetových stránek jednotlivých společností v průběhu 49. týdne roku 2019. Pro samotné porovnání úvěrů byla zvolena jistina ve výši 100 000 Kč a doba splatnosti byla stanovena na 48 měsíců. Téměř všechny bankovní instituce nabízejí možnost úvěrové kalkulačky, kde si může každý spotřebitel najít detaily půjčky. U nebankovních institucí je to složitější. Jen málo těchto institucí nabízí možnost úvěrové kalkulačky. Žádost o půjčku se tedy většinou vyřizuje telefonicky nebo zadáním osobních údajů elektronicky. Z tohoto důvodu jsou zde pouze 4 společnosti, u kterých bylo možné si detaily půjčky vypočítat s pomocí online úvěrové kalkulačky.

Tabulka 1: Porovnání úvěrů

	Název společnosti	Měsíční splátka v Kč	Úroková sazba v % p.a.	RPSN v % p.a.	Podmínky	Zaplaceno v Kč
Bankovní instituce	Komerční banka	2 481	7,9	8,18	Pouze na úhradu školného, DP	117 206
	Raiffeisenbank	2 585	7,99	8,81	BÚ u této banky	124 080
	Hellobank	2 343	5,89	6,07	DP	112 464
	FÉR půjčka Sberbank	2 441	7,90	8,31	BÚ	117 180
	Osobní půjčka MONETA	2 390	6,9	7,1	BÚ u této banky, DP	114 719
	Půjčka AirBank	2 358	5,9	6,07	BÚ, DP	112 313
Nebankovní instituce	Asisteam s.r.o.	2 732	13,99	23,72	DP, zástava nemovitosti (výše úvěru max. do 70% ceny nemovitosti)	131 136
	Vitacredit	2 992	10,90	25,80	DP, ručení nemovitostí	150 616
	Tommy Stachi	3 140	12,12	14,76	BÚ, Příjem min. 10 000 Kč	172 456
	Cofidis	2 552	9,70	10,14	BÚ, DP	121 056

Vysvětlivky:

BÚ – bankovní účet

DP – doložení příjmů

Zdroj: (KB, 2020; RB, 2020; Hello bank, 2020; Sberbank, 2020; Moneta, 2020; AirBank, 2020; Asisteam, 2020; Vitacredit, 2020; Tommystachi, 2020; Cofidis, 2020).

Z tabulky je zřejmé, že pokud budou veškeré půjčky porovnávány dle jakéhokoliv kritéria, půjčky od bankovní společnosti vyjdou spotřebitele vždy lépe než půjčky od nebankovní společnosti. Pokud by byly půjčky porovnávány podle nejnižší *měsíční splátky*, nejvýhodnější půjčka z výběru pochází od společnosti HelloBank, následovaná společnostmi AirBank a MONETA. Dle *úrokových sazeb a RPSN* je nejvýhodnější půjčka opět od společnosti HelloBank s úrokovou sazbou 5,89 % p.a., respektive 6,07 %. Možná nejdůležitějším kritériem kromě RPSN je ale celková *zaplacená částka* spotřebitelem. V případě, že by půjčky byly hodnoceny podle tohoto kritéria, vítězem by se stala společnost AirBank. Půjčka od této společnosti by o 151 Kč byla výhodnější než půjčka, která se doposud jevila jako nejlepší, a to od HelloBank. V porovnání pouze mezi nebankovními institucemi, dle daných kritérií by byla optimální půjčka od společnosti Cofidis, která je ve všech kritériích lepší než ostatní. Tím pádem lze říci, že tato instituce dominuje ostatní nebankovní instituce.

Na trhu se nachází velké množství nebankovních půjček, ovšem většina institucí nabízí částky nižší než 100 000 Kč, pro kterou byly úvěry porovnávány. Tyto půjčky, někdy nazývány také rychlé půjčky, se vyznačují velmi krátkou splatností a také nadměrnou výší úroků a RPSN. Jako příklad poslouží půjčka od CreditPortal.

Tabulka 2: Parametry půjčky od CreditPortal

Půjčená částka	20 000 Kč
Úroková sazba	40 % p.a.
RPSN	13 713,7 % p.a.
Doba splatnosti	30 dní
Zaplaceno	26 200 Kč

Zdroj: (Půjčka.co, 2020)

11.2. Vyhodnocení dotazníkového šetření

Tato část bakalářské práce se zabývá vyhodnocením dotazníkového šetření. Výzkumu se zúčastnilo celkem 242 respondentů ve věku 18-33 let.

První otázka dotazníku slouží k získání informací o věku dotazovaných. Na základě odpovědí na tuto otázku byli z průzkumu eliminováni ti, jejichž věk nespadá do stanoveného věkového rozmezí 18-25 let. Kvůli této akci se počet relevantních odpovědí snižuje na 226.

V otázce následující získávám od dotazovaných odpovědi na otázku ohledně jejich pohlaví. Skupina respondentů je tvořena ze 74 % ženami (tj. 168 osob) a zbývajících 58 osob jsou muži.

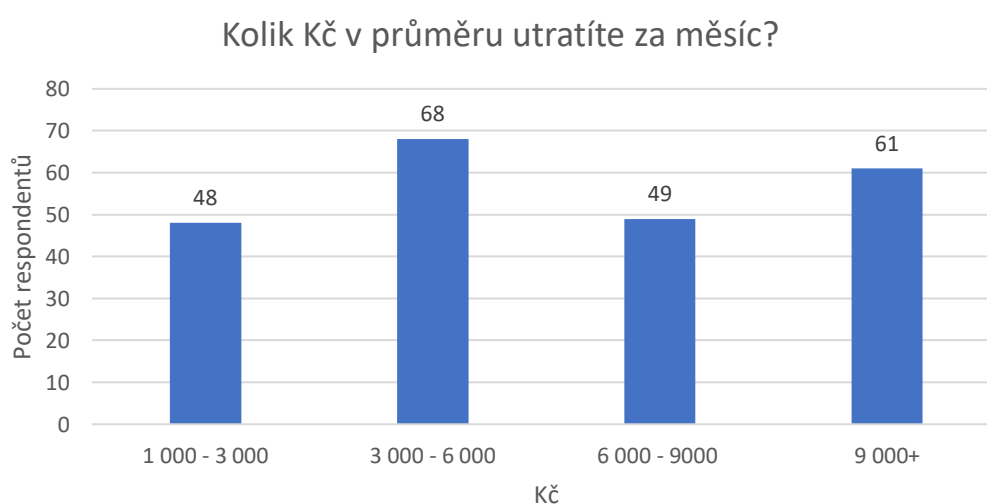
Pomocí odpovědí na otázku č. 3 získám informace potřebné k roztřídění dotazovaných dle jejich nejvyššího dosaženého vzdělání v době průzkumu. Zde byla možnost vybírat od základního až po vysokoškolské. Téměř každý druhý dotazovaný uvádí, že jejich aktuální nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské s maturitou. Tuto odpověď se rozhodlo uvést 112 dotazovaných. Na druhém místě podle počtu odpovědí se umístilo vzdělání vysokoškolské se 106 odpověďmi (tvoří 47 % všech odpovědí). Zbývajících 3 % odpovědí jsou tvořena respondenty se základním vzděláním (4 odpovědi), středoškolským vzděláním bez maturity (1 odpověď) a 3 lidé úspěšně absolvovali vyšší odbornou školu.

V otázce č. 4 se dotazují, do jaké kategorie by jednotliví respondenti zařadili místo, kde žijí. Na výběr měli respondenti ze 3 možností – město, městys, vesnice. 62 % dotazovaných přiřazuje své bydliště do města, 33 % respondentů (tedy 75 osob) naopak hodnotí své místo pobytu jako vesnice a 5 % (tj. 11 osob) jako městys nebo menší město.

Následující 2 otázky č. 5 a č. 6 zjišťují informace ohledně počtu dětí a úrovně domácnosti. Podstatná většina dotázaných (tvořící 96% odpovědí) žije v domácnosti bez dětí a pouze 9 respondentů žije v domácnosti s 1 dítětem. Co se týče úrovně domácností, většina dotazovaných (74 % odpovědí) hodnotí úroveň jako střední. Tedy, že se nemusí nijak výrazně omezovat, ale na druhou stranu si nemůže dovolit kupovat jakékoliv věci. 23 % respondentů hodnotí úroveň jejich domácnosti jako vysokou, tedy, že se nemusí nijak omezovat, a zbývajících 4 % respondentů má problémy vyjít s měsíčním příjmem.

Respondenti byly také dotazováni, jak velkou částku peněz měsíčně utratí. Z grafu č. 5 lze vidět, že zde jsou všechny skupiny zastoupeny víceméně stejně. Největší část dotazovaných (30 %) tvoří ti, jejichž spotřeba se nachází v rozmezí 3 000 – 6 000 Kč. Přibližně 27 % dotazovaných uvádí, že jejich příjmy jsou vyšší než 9 000 Kč, 23 % všech odpovědí uvádí měsíční spotřebu nižší než 3 000 Kč, a zbývajících 19% odpovědí se nachází v rozpětí spotřeby ve výši 6 000 – 9 000 Kč.

Graf 5: Měsíční útrata

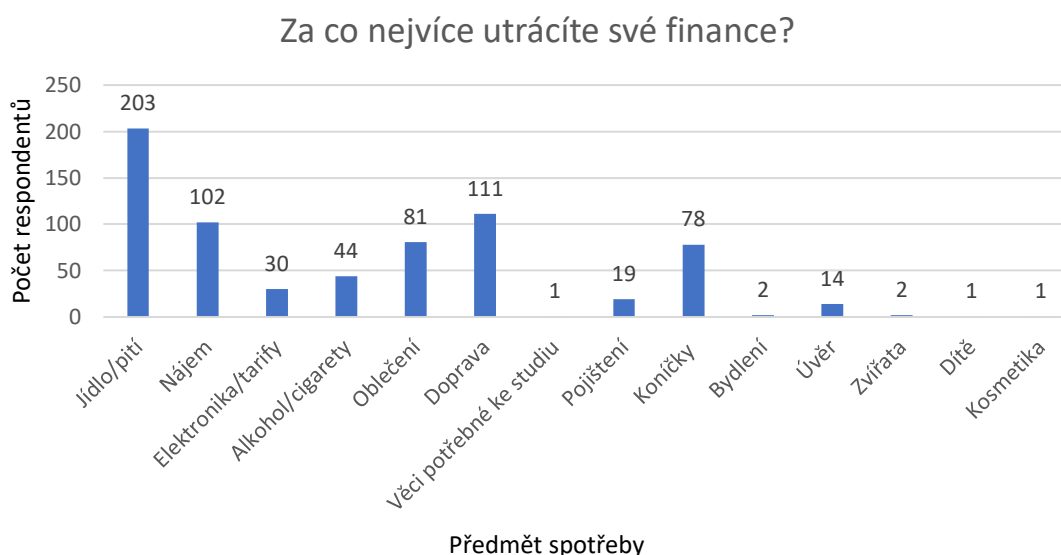
Zdroj: Vlastní výzkum

Je logické, že spotřeba domácností nebo jedinců, musí být z nějakých zdrojů financována. Z tohoto důvodu od respondentů v následující otázce č. 8 zjišťuji, co je zdrojem jejich příjmů. Lidé, kteří vyplnili tento dotazník nejčastěji uváděli 3 možnosti. Nejčastějším způsobem vydělávání peněz mezi studenty je brigáda. Tuto odpověď uvádí 116 respondentů a s 51 % zastoupením tvoří nadpoloviční většinu hlasů. Druhým nejčastějším způsobem získávání peněz dle dotazovaných je práce, které připadá 43 % všech odpovědí. 92 dotazovaných osob zmiňuje, že mimo vlastně vydělaných peněz jim rodiče přispívají nějakou částkou. Zbývajících 9 odpovědí připadá následujícím odpovědím, a to v poměru – 3 osoby mají zdroj příjmů v rodičovských příspěvcích a stipendiu, 2 osoby podnikají a zbývajících 1 odpověď připadá na OSVČ.

Když od respondentů byl získán způsob vydělávání peněz, je důležité také určit, jak velkou částku lidé připsují na svůj účet v rámci jednoho měsíce. Nejpočetnější skupina osob, která dotazník vyplňovala, uvedla, že každý měsíc získají 3 000 až 6 000 Kč. Tuto odpověď zvolilo 78 studentů. 30 % dotazovaných má příjmy v rozmezí 6 000 až 10 000 Kč. Zbývajících 81 osob se dle velikosti příjmů rozdělilo takto – 38 studentů (tvořící 17 % všech odpovědí) má příjmy nižší než 3 000 Kč a 43 osob má naopak příjmy převyšující částku 10 000 Kč.

V souvislosti s otázkou č. 8, kde byla zjišťována velikost spotřeby dotazovaných, bylo také zjišťováno, co je hlavním předmětem jejich spotřeby. U odpovědí na tuto otázku lze předpokládat, že většina respondentů bude své finance utrácet za věci, bez kterých se nikdo z nás neobejde, tedy za potraviny, hrazení poplatků za nájem nebo finance vynaložené na dopravu. Z následujícího grafu č. 6 je zřejmé, že tyto předpoklady byly zcela naplněny. Téměř všichni respondenti (203 odpovědi) uvedli, že své finance vynakládají na nákup potravin. Další dva body z předpokladů uvedlo celkem 213 studentů, tedy 111 ze zmíněných 213 studentů uvádí dopravu a 102 dalších nájem. Mezi další početné předměty spotřeby je možné zařadit také oblečení, které uvedlo celkových 12 % respondentů, nebo koníčky. Pojem koníčky zahrnuje odpovědi z dotazníku, kterými jsou – sport, cestování nebo knihy, a uvádí ho 78 osob. Zbývajících odpovědi lze nalézt v příslušném grafu.

Graf 6: Předmět spotřeby dotazovaných

Zdroj: Vlastní výzkum

Jedním z možných důvodů zadlužení může být nedostatečný přehled o stavu svých financí. Proto je další otázka směřována na to, s jakou frekvencí respondenti kontrolují stav financí. Skupina 108 dotazovaných, tvořící 47 % všech odpovědí, uvádí, že kontroluje stav financí několikrát do týdne. Z vyhodnocení dotazníku také vyplývá, že 74 dotazovaných (tj. 33 % odpovědí) kontroluje stav jednou za týden. 28 respondentů uvedlo, že stav financí podléhá kontrole zhruba jednou za měsíc. Poslední možností bylo zvolit odpověď za delší časové období, kterou uvedlo 16 dotazovaných.

Otázka č. 12 sloužila k roztrídění respondentů na ty, kteří již ve svém životě o půjčku zažádali, a na ty, kteří doposud s půjčkami zkušenost nemají. Toto rozdělení ukazuje graf č. 7, který třídí respondenty na základě jejich odpovědí. Většina respondentů (87 %) uvádí, že s půjčkami zatím zkušenosti nemají. Opačnou odpověď, tedy, že s půjčkami nějakou zkušenost má, uvedlo celkem 30 osob.

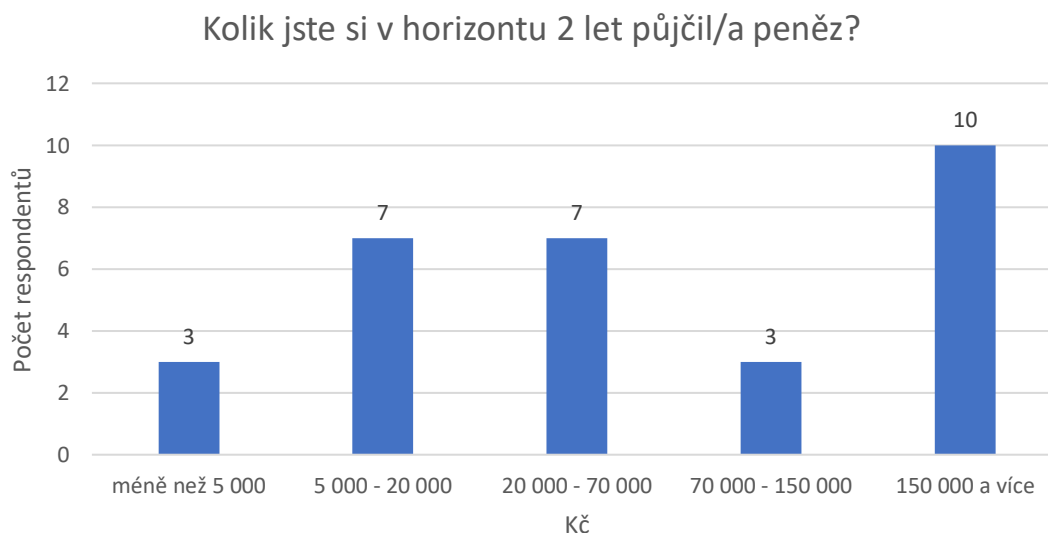
Graf 7: Počet respondentů s půjčkami

Zdroj: Vlastní výzkum

Pokud odpověď na otázku zněla „Ano“, respondent byl dotazován na 5 otázek, které měly za úkol zjistit více o půjčkách, a jaký je přístup lidí k půjčkám po tom, co si již nějakou vzali. První otázkou pro tuto úzkou skupinu bylo, jaké množství peněz si v horizontu 2 let půjčili. Respondenti nejčastěji zmiňovali částku 150 000 Kč a více. Tuto odpověď uvádí 10 z nich. Půjčky o hodnotách v rozmezí 5 000 Kč až 20 000 Kč a 20 000 Kč až 70 000 Kč uvedlo shodně 7 studentů. S půjčkou nižší než 5 000 Kč mají zkušenost 3 dotázaní, což je stejný počet jako ti s půjčkou o částce v rozmezí 70 000 Kč až 150 000 Kč.

Graf 8: Množství půjčených peněz v posledních 2 letech

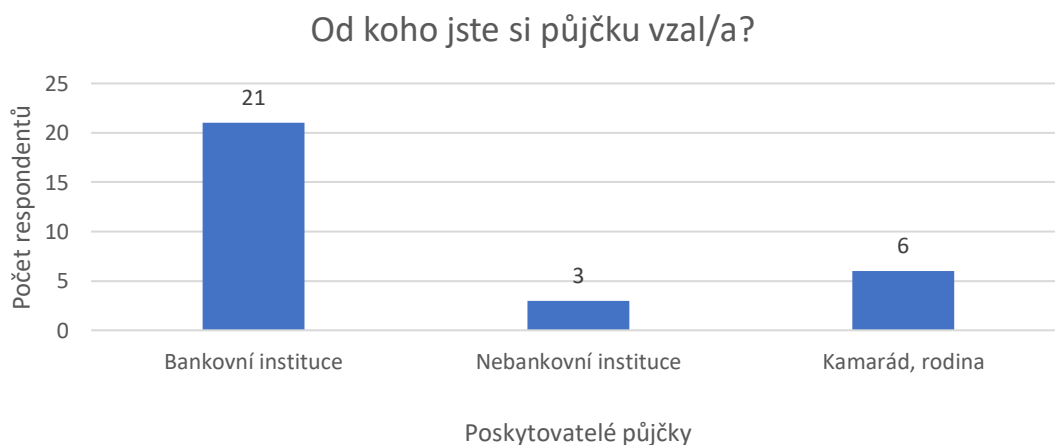
Zdroj: Vlastní výzkum

Další otázka na dotazované směřovala na počet půjček, který si doposud vzali. Zde 9 lidí z 10 odpovědělo, že do doby vyplňování dotazníku požádali pouze o 1 půjčku. Zbytek respondentů uvedlo, že doposud si vzali půjčky dvě.

Cílem následující otázky bylo zjistit, pokud už se respondent rozhodl pro půjčku, co bylo předmětem půjčky. V této otázce mohli dotazovaní vybírat z možností – vozidlo, elektronika, hypotéka, kontokorentní úvěr, financování studia, investování a vlastní, v případě, že by respondent použil finance za jiným účelem. Z vyhodnocení odpovědí je zřejmé, že mezi respondenty jsou nejčastějším předmětem půjčky pořízení vozidla a výdaje spojené s pořízením nebo rekonstrukcí bydlení. Půjčku za účelem financování nákupu vozidla uvádí 11 osob z celkového počtu 30 respondentů a tvoří tak 33 % odpovědí. Na druhém místě podle počtu odpovědí se nacházejí výdaje spojené s pořízením bydlení, případně jeho rekonstrukci. Tuto odpověď zmínilo 10 osob. Celkový počet 5 odpovědí připadl půjčce, která posloužila k pořízení elektroniky. 2 studenti dále uvedli, že si půjčili peníze, aby mohli pořídit letenky. Jedna odpověď pak připadá následujícím možnostem – investice, studium, strava + poplatky, dluh a kontokorent.

Jedna z nejdůležitějších otázek, pokud si chce někdo požádat o půjčku je, u koho o půjčku zažádá. Z tohoto důvodu bylo zjišťováno, u koho si dotazovaní nejčastěji o půjčku žádají. Mezi respondenty, kteří již s půjčkou mají zkušenosti, se nejvyšší počet osob rozhodlo zažádat o půjčku u bankovní instituce, u kterých úvěr získalo 21 institucí. 6 osob si půjčilo u rodinných příslušníků nebo svých kamarádů a zbývající 3 dotazovaní se rozhodli pro půjčku u instituce nebankovní.

Graf 9: Kde respondenti žádají o půjčku

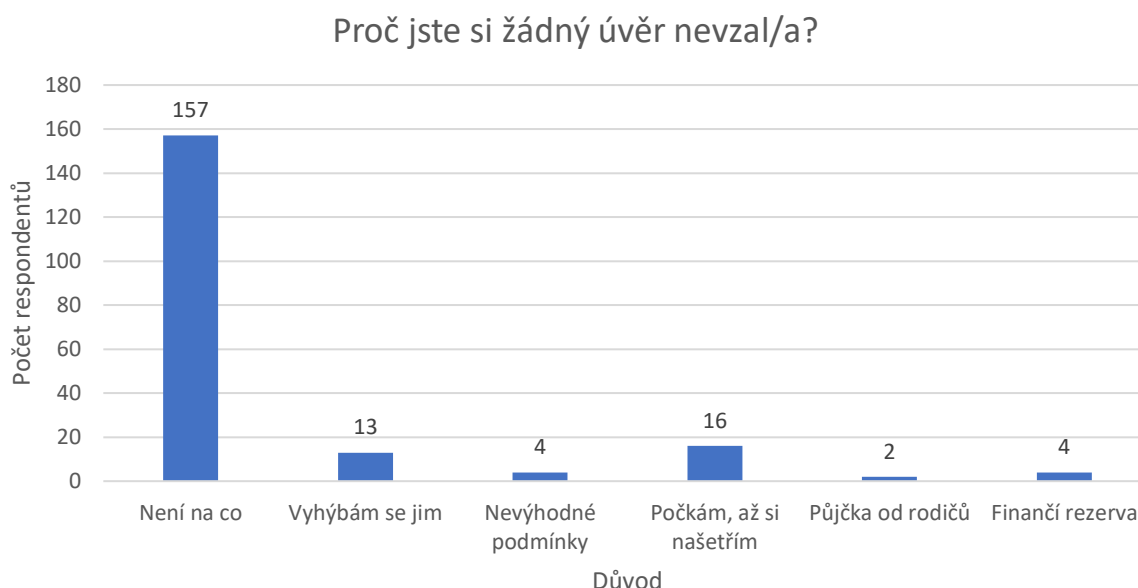
Zdroj: Vlastní výzkum

Důležité bylo také určit rozhodující kritérium, podle kterého se dotazovaní rozhodli pro danou půjčku. Dle získaných odpovědí lze určit, že respondenti uvádějí jako nejdůležitější kritéria výši zaplacených úroků a celkovou výši zaplacených splátek. Pro první, respektive druhé zmíněné kritérium, se rozhodlo 11 a 7 osob. Zbývajících 40 % odpovědí připadá kritériím následujícím. Dobu splácení uvedli 4 dotazovaní a 3 dotazovaní si úvěr vybírali především kvůli bezúročnému období. Zbývajících 5 odpovědí si mezi sebe rovnoměrně rozdělila následující možnosti – RPSN, zaměstnanecká půjčka, rychlost vyřízení, všechny parametry a přihlednutí k věku.

V následující otázce č. 18 jsou ti, kteří s půjčkami mají zkušenost, tázáni na názor ohledně půjček. Dotazovaní měli na výběr, zda na základě vlastních zkušeností se půjčky vyplatí nebo se nejedná o dobrý zdroj financování pro spotřebitele. Na základě získaných odpovědí lze vyvodit tyto důsledky – 17 osob (tj. 57 %) hlasovalo pro to, že půjčky jsou dobrou volbou v případě potřeby peněz, naopak 13 osob hlasovalo pro to, že půjčku by si po minulých zkušenostech nevzal nebo by ji uvažoval jako poslední možnost, jak získat peníze.

Jak již bylo zmíněno, v otázce č. 12 došlo k rozřídění respondentů dle odpovědí na otázku, jestli si úvěr vzali nebo ne. Na následující otázky tedy odpovídali pouze ti, jejichž odpověď zněla, že doposud si půjčku nevzali. K vyplnění této části tedy z původního počtu 226 osob dostalo 196 z nich. První otázka mířila na zjištění hlavního důvodu, proč se pro půjčky nerozhodli. Nejčastěji uváděnou odpovědí, jež uvedlo 80 % dotazovaných (tedy 157 osob), bylo, že pro půjčku se nerozhodli, protože zatím nebyl důvod, který by dotazované donutil k půjčce. Zbývajících 20 % si mezi sebe rozdělily ostatní odpovědi. Půjčkám se z různých důvodů vyhýbá 7 % respondentů. 8 % osob půjčky odmítá s tím, že pokud na pořízení statku nebudou mít finance, raději se rozhodnou pro odložení spotřeby nebo spotřebu oželí. 4 odpovědi připadly možnosti, že půjčky respondenty nelákají z důvodu nevýhodných podmínek nebo že by si půjčku vzali, ale pro banku nedosahují dostatečné bonity. Shodný počet osob uvedlo, že se pro půjčku nerozhodli z důvodu dostatečné finanční rezervy. 2 dotazovaní v případě potřeby peněz osloví rodiče.

Graf 10: Důvody odmítnutí půjčky

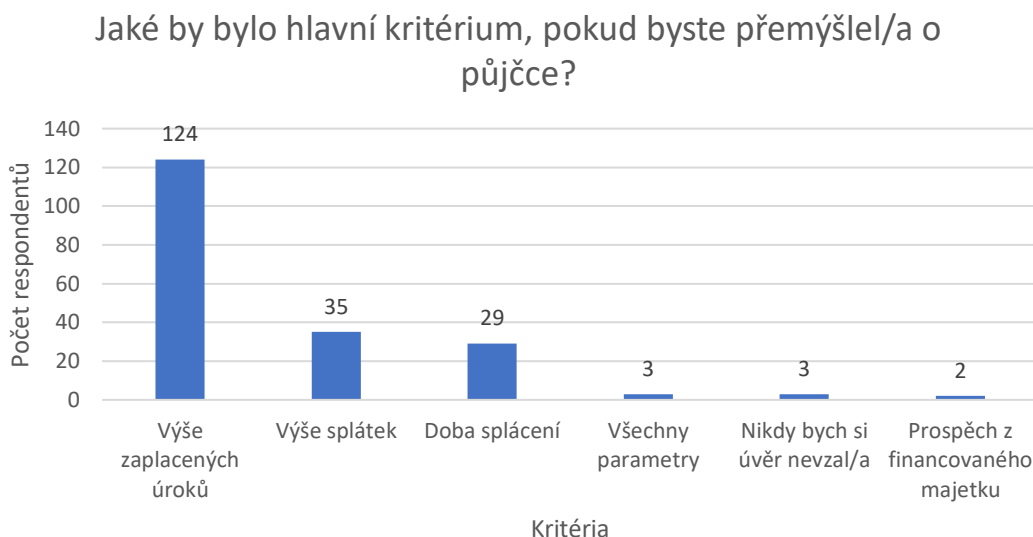

Zdroj: Vlastní výzkum

Cílem další otázky bylo zjistit, zda dotazovaní, jež si půjčku doposud nevezli, plánují v blízké době požádat o poskytnutí úvěru. 89 % z celkového počtu 196 osob neplánují požádat o půjčku a zbývajících 11 % naopak v plánu půjčku má.

V návaznosti na předchozí otázku byli respondenti také dotazováni, podle jakého kritéria by se rozhodovali v případě, že by se pro půjčku rozhodli. Nejčastěji uváděnou odpovědí byla výše zaplacených úroků. Tuto možnost se rozhodlo uvést 63 % dotazovaných (tj. 124 osob). Dalším významným kritériem pro ty, kteří by se rozhodovali o půjčku zažádat, je výše splátek, kterou uvádí 35 dotázaných, a doba splácení, která je nejdůležitější pro 29 z nich. 2 lidé nahlízejí na půjčky tak, že pokud by je předmět půjčky živil nebo v něm bydleli, je to dostatečný důvod pro to, si půjčku obhájit. 3 lidé by v rozhodování o půjčce zahrnuli všechna kritéria, aby si byli jisti nejnvýhodnější půjčkou. A stejný počet studentů uvedlo, že by si půjčku nikdy nevezli.

Graf 11: Kritéria potencionálních půjček

Zdroj: Vlastní výzkum

V poslední otázce dochází ke zjištění postoje k půjčkám u lidí, kteří s půjčkami zkušenost nemají. 94 % osob odpovědělo, že se jim vyhýbá. 12 osob uvedlo, že s půjčkami zkušenost zatím nemá, ale v případě potřeby se jim bránit nebude.

11.3. Vyhodnocení stanovených hypotéz

Tato část se zabývá vyhodnocením celkem 4 hypotéz. Pro samotné testování byl vybrán Chí-kvadrát test. Hladina významnosti testu α byla stanovena na 5 %. Na základě porovnání této hladiny významnosti se získanou hodnotou p -value bude rozhodnuto, zda nulovou hypotézu H_0 zamítnout či nikoli. V případě, že hodnota p -value bude nižší než hladina významnosti, nulová hypotéza bude zamítnuta ve prospěch hypotézy alternativní, kterou značíme H_A . Zamítnutím H_0 dochází k odhalení závislosti testovaných hodnot. V opačném případě, tedy kdy hodnota p -value je vyšší než 0,05, H_0 nemůže být zamítnuta a testované parametry jsou na sobě nezávislé.

Hypotéza č. 1: Žádost o půjčku není ovlivněna životní úrovní domácností.

Tato hypotéza byla stanovena na základě výzkumu společnosti Kruk, který tvrdí, že lidé z chudších poměrů patří k nejohroženější skupině lidí, co se týče počtu půjček a možnosti se dostat do dluhové pasti. K vyhodnocení této hypotézy byly použity odpovědi na otázku č. 6, která slouží ke zjištění životní úrovně domácností respondentů, a na otázku č. 12, kde dotazovaní odpovídají, zda si půjčku vzali či nikoli.

Tabulka 3: Kontingenční tabulka pro H1

Životní úroveň domácnosti	Půjčka		Celkem
	Ano	Ne	
Nízká	2	7	9
Střední	22	144	166
Vysoká	6	45	51
Celkem	30	196	226

Zdroj: Vlastní výzkum

Stanovené hypotézy:

H_0 : Skutečnost, že dotazovaný požádá o půjčku, není ovlivněno životní úrovní domácnosti.

H_A : Životní úroveň má vliv na to, zda jedinec požádá o půjčku či nikoli

Hodnota získaná Chí-kvadrát testem:

- p -value = 0,695

Závěr: Získaná p -value je vyšší než stanovená hladina významnosti $\alpha = 0,05$. S 95 % spolehlivostí lze tedy tvrdit, že tyto dva faktory jsou na sobě nezávislé. Nulová hypotéza H_0 nemůže být zamítnuta na hladině významnosti $\alpha = 5$ %. Na základě provedeného testu lze tedy tvrdit, že životní úroveň domácností nemá vliv na půjčky. Na testovaném vzorku osob lze tedy vyvrátit tvrzení, že lidé z chudších domácností žádají o půjčky častěji než lidé v bohatších poměrů.

Hypotéza č. 2: Neexistuje závislost mezi vzděláním a žádostí o půjčku.

Nejčastěji zmiňovanou skupinou lidí, která žádá o úvěr a následně se dostává do dluhové pasti je ta, která je tvořena lidmi s nižším vzděláním. K tomu, aby došlo k potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy byly použity odpovědi na otázky č. 3 a č. 12. Pomocí zmíněných otázek bylo zjištěno dosažené vzdělání dotazovaných a to, zda mají zkušenost s půjčkou.

Tabulka 4: Kontingenční tabulka pro H2

Vzdělání	Půjčka		Celkem
	Ano	Ne	
Základní + Středoškolské	13	104	117
VOŠ + Vysokoškolské	17	92	109
Celkem	30	196	226

Zdroj: Vlastní výzkum

Stanovené hypotézy:

H_0 : To, že si dotazovaný zažádá o úvěr, není závislé na jeho vzdělání.

H_A : Existuje závislost mezi vzděláním a tím, že si dotazovaný zažádá o půjčku

Hodnota získaná Chí-kvadrát testem:

- p -value = 0,321

Závěr: Hodnota p -value, získaná pomocí Chí-kvadrát testu, je vyšší než hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Se spolehlivostí 95 % je možné tvrdit, že tyto dva ukazatele jsou na sobě nezávislé. V testovaném vzorku osob nulovou hypotézu H_0 nelze zamítnout na hladině $\alpha = 5$ %. Na základě výsledků Chí kvadrát testu lze tedy hypotézu, že lidé s nižším vzděláním žádají o půjčky častěji, vyvrátit.

Hypotéza č. 3: O úvěry žádají muži i ženy stejně bez rozdílu.

Tato hypotéza byla stanovena kvůli obecnému faktu, že muži jsou ochotnější podstoupit vyšší riziko než ženy, které jsou spíše opatrnější. K vyhodnocení této hypotézy byly použity odpovědi na otázky č. 2 a č. 12. Otázky zjišťují pohlaví respondentů a jejich zkušenost s půjčkami.

Tabulka 5: Korespondenční tabulka pro H3

Pohlaví	Půjčka		Celkem
	Ano	Ne	
Muž	11	47	58
Žena	19	149	168
Celkem	30	196	226

Zdroj: Vlastní výzkum

Stanovené hypotézy:

H_0 : Muži i ženy žádají o úvěry stejně a bez rozdílu.

H_A : Pohlaví má dopad na to, zda daný člověk požádá o úvěr.

Hodnota získaná Chí-kvadrát testem:

- p -value = 0,138

Závěr: Hladina významnosti $\alpha = 0,05$ je nižší než naměřená hodnota p -value. Nulovou hypotézu H_0 nelze zamítnout na hladině významnosti $\alpha = 5\%$. S 95 % spolehlivostí tedy lze vyvrátit hypotézu, že pohlaví má vliv na to, zda dotyčný požádá o úvěr či nikoli.

12. Závěr

Hlavními cíli bakalářské práce bylo zmapovat nabídku úvěrů pro studenty a také zanalyzovat zadluženost studentů. Stanovených cílů bylo dosaženo nejprve sepsáním teoretické části, která přibližuje pojmy související s daným tématem. Dalším krokem byl sběr informací o půjčkách od vybraných institucí, která posloužili k následnému porovnání. Následně bylo provedeno dotazníkové šetření, jehož odpovědi byly použity pro analýzu výsledků popisnou statistikou a k vyhodnocení hypotéz.

Při plnění prvního hlavního cíle bylo zjištěno, že instituce bankovní či nebankovní nerozlišují mezi studenty a lidmi pracujícími. Výjimku představuje Komerční banka, která jako jediná nabízí studentskou půjčku Gaudeamus, jež slouží k financování studia. Ze samotného srovnání půjček lze vyvodit jasný závěr. Tím závěrem je, že bankovní instituce nabízejí půjčky s nižšími hodnotami úroků a nižší celkovou zaplacenou částkou, než je tomu u institucí nebankovních. Pokud by si tedy kdokoliv chtěl zažádat o půjčku, měl by žádat u bankovní instituce. Ovšem v případech, kdy např. pro banky nebude dotyčný splňovat dostatečnou bonitu nebo z jeho vlastní vůle nebude chtít žádat u bankovní instituce, bude nucen zažádat o půjčku u institucí nebankovních, které mají horší parametry půjček. V těchto případech se jeví jako nejlepší půjčka od společnosti Cofidis, která je ve všech kritériích lepší než půjčky ostatní. V případech ostatních bych doporučil půjčku od společnosti AirBank, která má nejnižší hodnotu konečné zaplacené částky a druhou nejnižší hodnotu měsíčních splátek.

Analýza zadluženosti byla založena na dotazníkovém šetření, které zjišťovalo od dotazovaných například životní úroveň domácností, velikost příjmů a výdajů a to, zda již o nějaký úvěr zažádali či nikoli. V případě, že ano, byly dále zjišťovány informace o množství půjčených peněz, počet půjček nebo k čemu půjčku potřebovali. V opačném případě bylo zjištěno, z jakého důvodu se pro půjčku neodhodlali.

Z odpovědí dotazníkového šetření je zřejmé, že mezi respondenty nejsou půjčky příliš rozšířené. Z celkového počtu 226 osob má s nimi zkušenost pouze 30 z nich. Z tohoto počtu lidí si 9 z 10 dotazovaných zažádalo doposud jen 1 půjčku. Půjčky byly nejčastěji použity k pořízení vozidla nebo na výdaje spojené s bydlením. Z tohoto důvodu si respondenti nejčastěji půjčovali částku převyšující 150 000 Kč. Půjčky samotné v 70 % případů pocházely od bankovních institucí. Ze získaných odpovědí dále vyplývá hlavní kritérium pro výběr půjček mezi dotazovanými. Nejčastěji zmiňovanou odpovědí byla výše zaplacených úroků. Většina respondentů ovšem odpověděla, že s úvěry nemá zkušenost nebo prozatím o žádný nezažádala, a to, jak odpovědělo 80 % dotazovaných, z důvodu, že zatím neměli důvod o půjčku žádat. Ale 24 osob má v plánu si o půjčku zažádat.

Na základě vyhodnocení hypotéz bylo zjištěno, že rozhodnutí, zda si dotyčný požádá o úvěr, není ovlivněno životní úrovní jeho domácnosti či dosaženým vzděláním. Zároveň bylo prokázáno, že muži i ženy žádají o úvěr stejně často bez rozdílu.

Rozhodnutí o půjčce rozhodně není jednoduchý krok, ovšem je to způsob, jak získat dostatečný obnos financí. Z tohoto důvodu bych každému potencionálnímu klientovi doporučil zvážit, zda danou půjčku opravdu potřebuje a bude mít z pořízení dané věci mít náležitý užitek. Nadále je velmi důležité si určit, zda z daných příjmů bude žadatel schopen vynakládat další výdaje na splácení úvěru, aby se nedostal do dluhové pasti.

Summary

This work pursues the matter of indebtedness of young people and students. It focuses mainly on analysing the answers given by the young people in a survey which was conducted between students. Based on the results given by the survey we estimate indicators such as an income, expenditure and how many youngsters already have an experience with loans. For instance only 13 % of all volunteers have already taken out a loan. The answers from the survey are also used for descriptive statistics or evaluation of hypothesis. For this the chi-square test is used. From this test we are able to say that the men are not more likely to take out a loan and that there is no connection between the loans and the education. The aim is also to compare the supply of loans for the young people which are offered either by the banks or the non-bank institutions. The information for the comparison is based on the internet sources. From the comparison we can say that the bank loans are cheaper than the non-bank ones.

Key words: debt, descriptive statistics, hypothesis, supply of loans

Přehled literatury

1. Cipra, T. (2015). *Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou* (2. vydání). Praha: Ekopress.
2. Hindsl, R., Hronová, S., & Novák, I. (2000). *Metody statistické analýzy pro ekonomy* (2. vydání). Praha: Management Press.
3. Janda, J. (2013). *Jak žít šťastně na dluh*. Praha: Grada.
4. Polouček, S. et al. (2009). *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha: C.H. Beck.
5. Polouček, S. et al. (2013). *Bankovníctví* (2. vydání). Praha: C.H. Beck.
6. Revenda, Z. (2008). *Peněžní ekonomie a bankovníctví* (4. vydání). Praha: Management press.
7. Šoba, O., & Širůček, M. (2017). *Finanční matematika v praxi* (2. vydání). Praha: Grada.

Internetové zdroje

8. AirBank. (2020). *Online půjčka*. Dostupné z: <https://www.airbank.cz/produkty/pujcka/>
9. Asisteam. (2020). *Osobní půjčka*. Dostupné z: <https://www.asisteam.cz/typy-uveru/osobni>
10. Banky. (2012). *Refinancování půjčky*. Dostupné z: <https://www.banky.cz/bankovni-slovník/refinancovani-pujcky/>
11. Bučková, V. (2018). *Jak banka rozhodne, jestli vám dá, nebo nedá půjčku?* Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/208678-bonita-klienta-jak-a-proc-ji-banky-zjistuji/>
12. Cofidis. (2020). *Půjčka Cofidis*. Dostupné z: https://www.cofidis.cz/penize/?codeM=IAPCZRS&utm_source=penize&utm_medium=affil&utm_campaign=penize
13. Czech Banking Credit Bureau (CBCB). (2020). *Bankovní registr klientů informací*. Dostupné z: <https://www.cbcb.cz>
14. Czech Non-Banking Credit Bureau (CNCB). (2020). *Nebankovní registr klientů informací*. Dostupné z: <https://www.cncb.cz>
15. Česká leasingová a finanční asociace (ČLFA). (2019a). *Statistiky ČLFA (2007–2019): Statistika 1. pololetí roku 2019*. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

16. Česká leasingová a finanční asociace (ČLFA). (2019b). *Statistiky ČLFA: Zpráva za 1. až 3. čtvrtletí*. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/940-1-3q2019zprava.doc>
17. Česká národní banka (ČNB). (2019a). *Celkový přehled počtu subjektů ke dni 02. 12. 2019*. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2
18. Česká národní banka (ČNB). (2019b). *ARAD: Úvěry domácnostem*. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestu_id=1570&p_strid=AAAG&p_lang=CS
19. Český statistický úřad (ČSÚ). (2019). *Veřejná databáze: vlastní výběr*. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>
20. Drescherová, M. (2012). *Úvěrová rizika a jejich snižování v bankovních – úvěrových obchodech* (Bakalářská práce). Bankovní institut vysoká škola v Praze. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/bec4q/Bakalarska_prace_-_M._Drescherova.pdf
21. eKnihovna Mendelovy univerzity. (2013) *Riziko*. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=52690
22. Exekutorská komora České republiky (EKCR). (2012). *Co je to exekuce?* Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/794-6-co-je-to-exekuce?w>
23. Finance. (2013). *Konsolidace půjček? Udělejte si pořádek!* Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/136568-konsolidace-pujcek-udelejte-si-poradek/>
24. Hejmová, K. (2017). *Nebankovní subjekty poskytující platební služby na českém trhu* (Bakalářská práce). Bankovní institut vysoká škola v Praze. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/w3632/Hejmov_a_K_BP_Nebankovni_subjekty_poskytujici_platebni_sluzby_na_ceskem_trhu_.pdf
25. Hello bank. (2020). *Hello půjčka*. Dostupné z: https://www.hellobank.cz/banka-ktera-mysli-na-lidi/pujcka?cid=affiliate-penize-srovnac_penize-pujcka&utm_source=penize&utm_medium=affiliate&utm_campaign=srovnac_penize&utm_content=pujcka
26. Chen, J. (2019). *Basel III*. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/b/basell-iii.asp>
27. Inzert půjčky. (2020). *Zajištěný a nezajištěný úvěr*. Dostupné z: <http://www.inzert-pujcky.cz/zajisteny-a-nejajisteny-uver-p101.htm>

28. Kalabis, Z. (2012). *Jak BASEL III reguluje obchodní banky?* Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/jak-basel-iii-reguluje-obchodni-banky/>
29. Kalabis, Z. (2017) *Jak se v bankách řídí rizika?* Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/jak-se-v-bankach-ridi-rizika/>
30. Komerční banka (KB). (2020). *Studentská půjčka*. Dostupné z: https://www.kb.cz/cs/obcane/pujcky/studentska-pujcka?utm_id=43864&utm_medium=cpc&utm_source=google&utm_campaign=uver_gaudeamus~studentska_pujcka_generic&utm_content=search&utm_term=gau-deamus&gclid=Cj0KCQjwmdzzBRC7ARIsANdqRRmrfCHP-WnFhP2N6IR1q-XrF6HQVotiUX8Enx3B8Rs6afv0XO_FkjsaAr_1EALw_wcB
31. Masarykova univerzita. (2009). *Bankovní úvěr, jeho podstata, druhy, úvěrový proces, hodnocení klienta, zajištění úvěru, jeho význam v ekonomice banky*
Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1456/jaro2009/PFSPSA/um/spolecna_cast_c.4.-Bankovni_uver.pdf
32. Moneta. (2020). *Osobní půjčka*. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/pujcky-a-uvery/pujcka-na-cokoliv>
33. Půjčka.co. (2020). *CreditPortal půjčka*. Dostupné z: <https://www.pujcka.co/creditportal-pujcka>
34. Raiffeisen BANK (RB). (2020). *Rychlá půjčka*. Dostupné z: https://www.rb.cz/promo/rychla-pujcka?utm_source=partnersmedia&utm_medium=cpc_cmpr&utm_content=top&utm_campaign=srovnavace_Q1_2019
35. Sberbank. (2020). *FÉR půjčka*. Dostupné z: <https://eshop.sberbankcz.cz/pujcka/kalkulacka-fer-pujcky-redesigned>
36. Šustr, Z. (2018). *Zadlužení domácností v ČR – aktuální údaje a trendy* (Bakalářská práce). Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Dostupné z: https://theses.cz/id/ywp9wn/BP_ustr_Zdenk.pdf
37. Tommystachi. (2020). Dostupné z: <https://tommystachi.cz>
38. Vicherek, R. (2011). *Základní skutková podstata lichvy dle § 218 odst. 1 tr. zákoníku*. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakladni-skutkova-podstata-lichvy-dle-218-odst-1-tr-zakoniku-77208.html>
39. Vitacredit. (2020). *Úvěr na cokoliv*. Dostupné z: <https://www.vitacredit.cz/spotrebitelsky-uver-na-cokoliv>

40. Zájmové sdružení právnických osob (SOLUS). (2019). *Registry klientských informací*. Dostupné z: <https://www.solus.cz>

Legislativa

41. Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový

42. Zákon č. 21/1992 Sb., zákon o bankách

43. Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku

44. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Seznam grafů, tabulek, rovnic

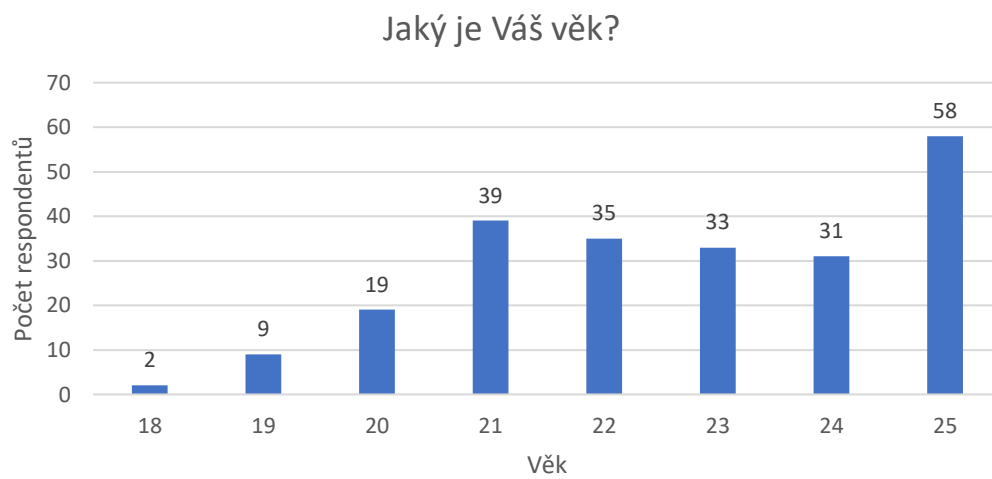
Graf 1: Pořadí společností podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech	6
Graf 2: Spotřebitelské úvěry členů ČLFA	11
Graf 3: Množství úvěrů domácnostem.....	13
Graf 4: Členění výdajů domácností	22
Graf 5: Měsíční útrata	31
Graf 6: Předmět spotřeby dotazovaných.....	33
Graf 7: Počet respondentů s půjčkami	34
Graf 8: Množství půjčených peněz v posledních 2 letech	34
Graf 9: Kde respondenti žádají o půjčku	35
Graf 10: Důvody odmítnutí půjčky.....	37
Graf 11: Kritéria potencionálních půjček	38
Tabulka 1: Porovnání úvěrů.....	29
Tabulka 2: Parametry půjčky od CreditPortal	30
Tabulka 3: Kontingenční tabulka pro H1	39
Tabulka 4: Kontingenční tabulka pro H2	40
Tabulka 5: Korespondenční tabulka pro H3	41
Rovnice 1: Jednoduché úročení	18
Rovnice 2: Složené úročení	18
Rovnice 3: Kombinované úročení	19
Rovnice 4: Spojité úročení.....	19
Rovnice 5: Efektivní úroková míra.....	19

Seznam příloh

Příloha 1: Věk dotazovaných.....	51
Příloha 2: Pohlaví respondentů.....	51
Příloha 3: Vzdělání dotazovaných.....	52
Příloha 4: Místo bydliště.....	52
Příloha 5: Počet dětí.....	53
Příloha 6: Životní úroveň domácnosti.....	53
Příloha 7: Zdroj příjmů.....	54
Příloha 8: Velikost příjmů.....	54
Příloha 9: Frekvence kontroly financí.....	55
Příloha 10: Na co si dotazovaní vzali půjčku.....	55
Příloha 11: Počet půjček.....	56
Příloha 12: Podle čeho respondenti půjčku vybírali.....	56
Příloha 13: Postoj k půjčkám těch, kteří s nimi mají zkušenost.....	57
Příloha 14: Mají dotazovaní půjčku v plánu?.....	57
Příloha 15: Kritéria pro vybírání hypotetické půjčky podle těch, kteří nemají s půjčkami zkušenost.....	58
Příloha 16: Názor na půjčky těch, kteří si je zatím nevzali.....	58
Příloha 17: Dotazník.....	59

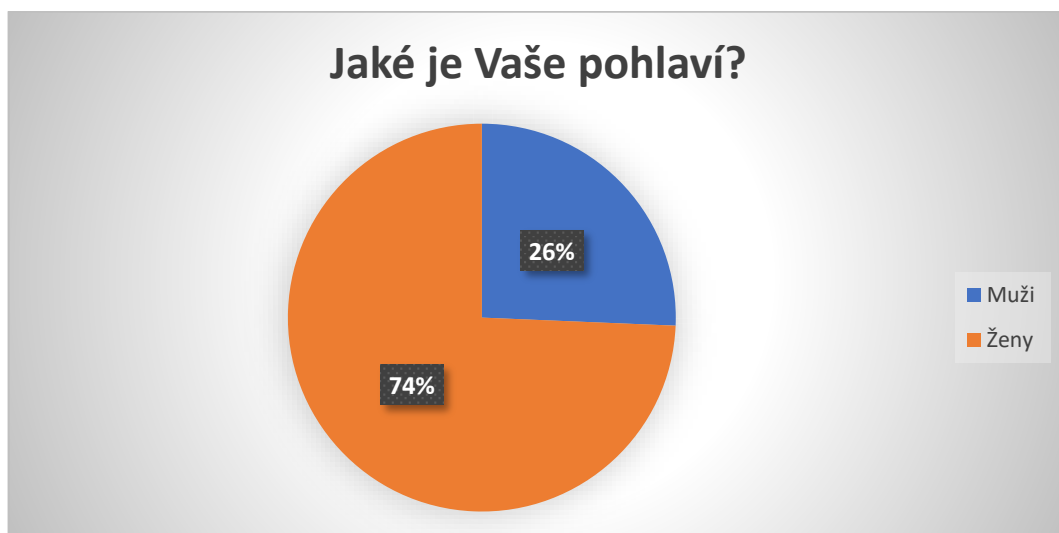
Přílohy

Příloha 1: Věk dotazovaných

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 2: Pohlaví respondentů

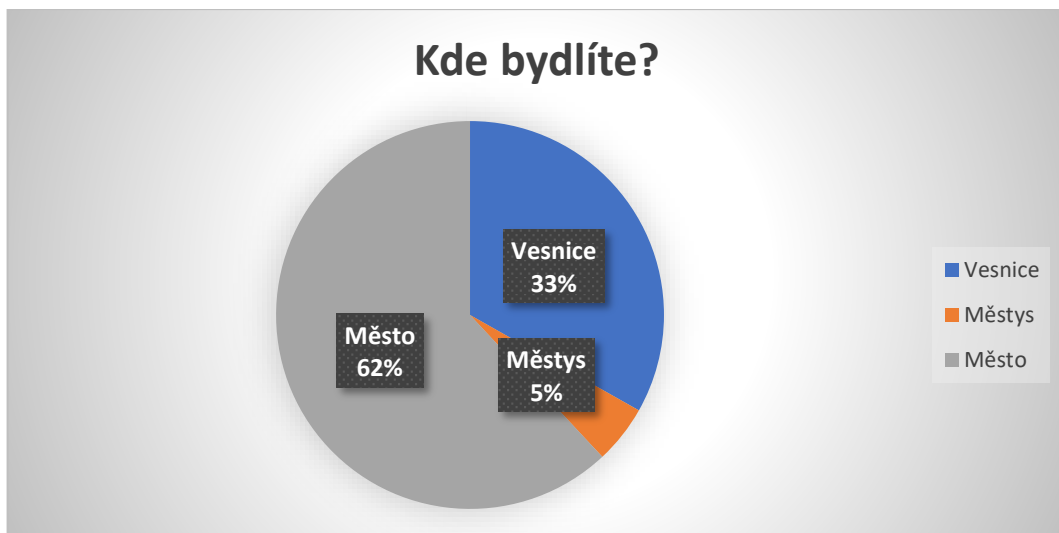
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 3: Vzdělání dotazovaných

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 4: Místo bydliště

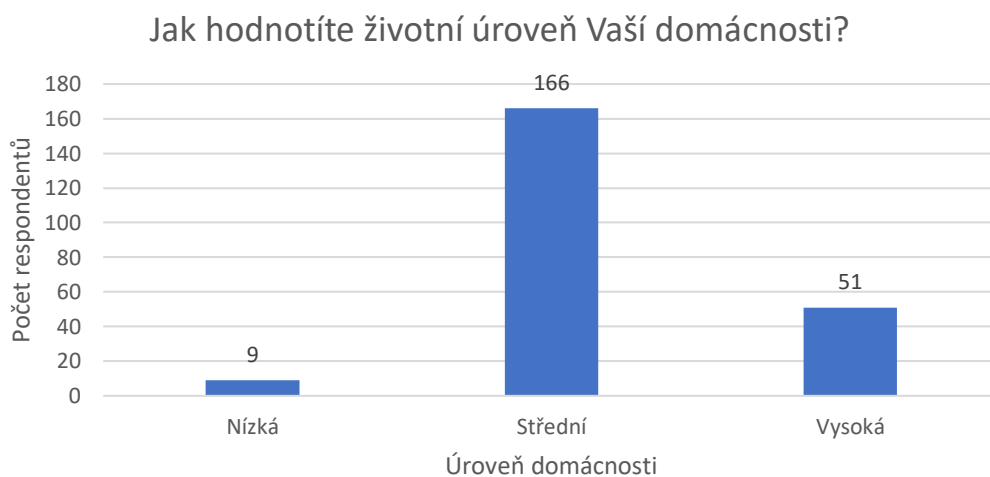
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 5: Počet dětí

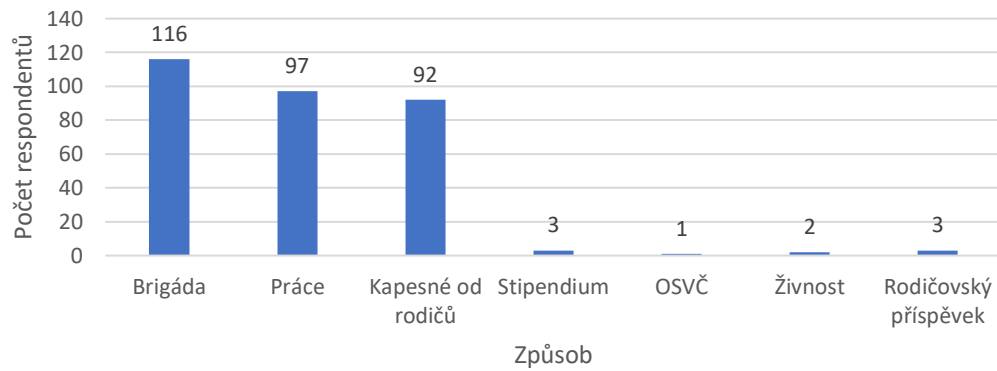
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 6: Životní úroveň domácnosti

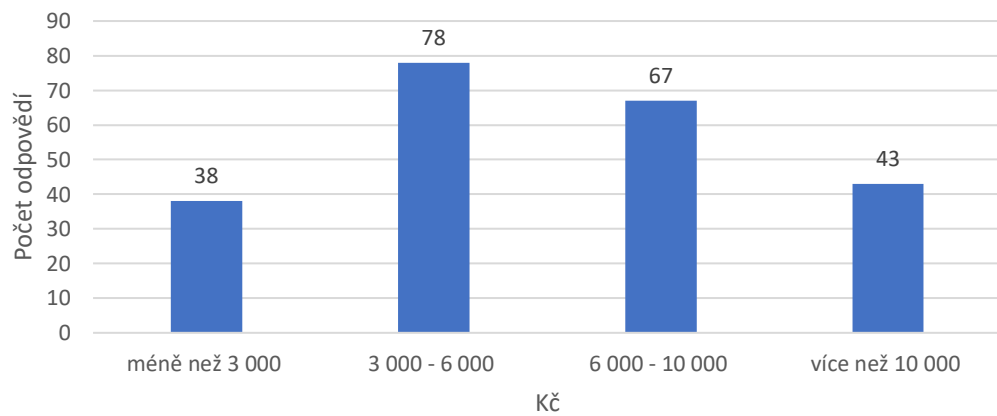
Zdroj: Vlastní výzkum

Jakým způsobem získáváte peníze?

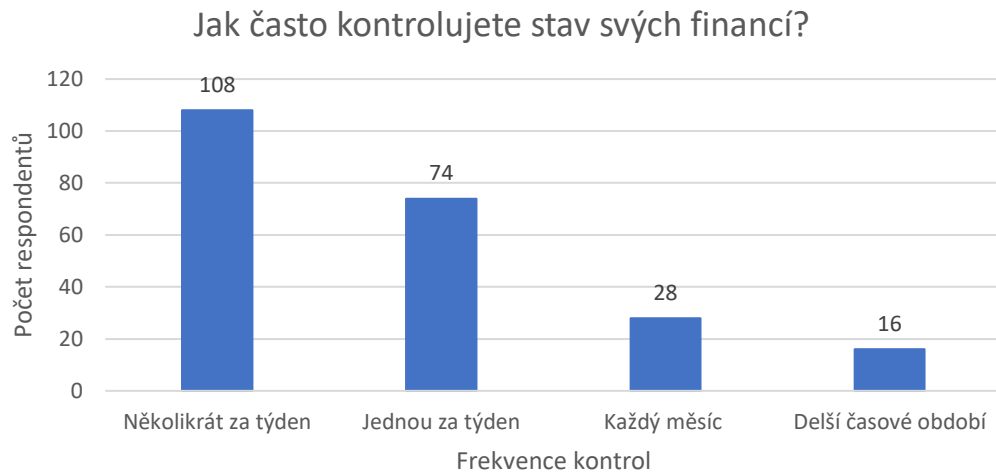
Zdroj: Vlastní výzkum

Jaké jsou Vaše příjmy v rámci jednoho měsíce?

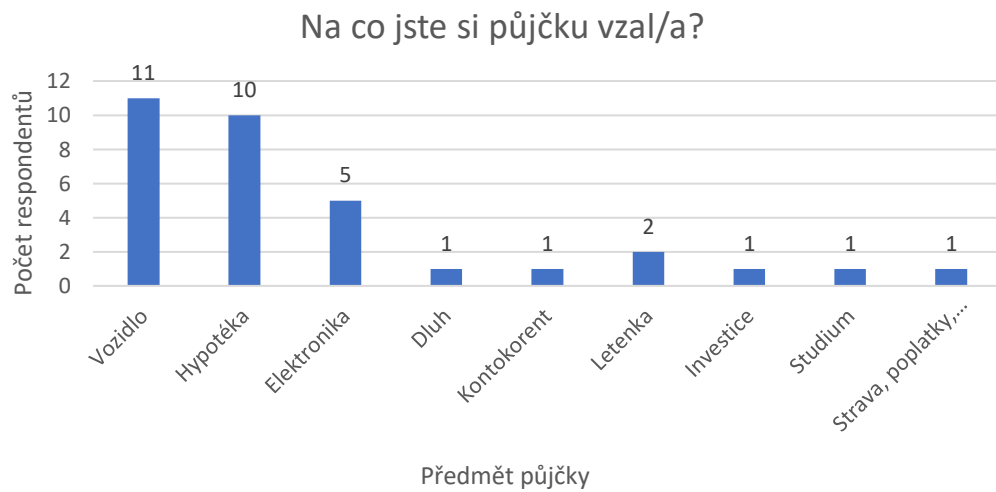
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 9: Frekvence kontroly financí

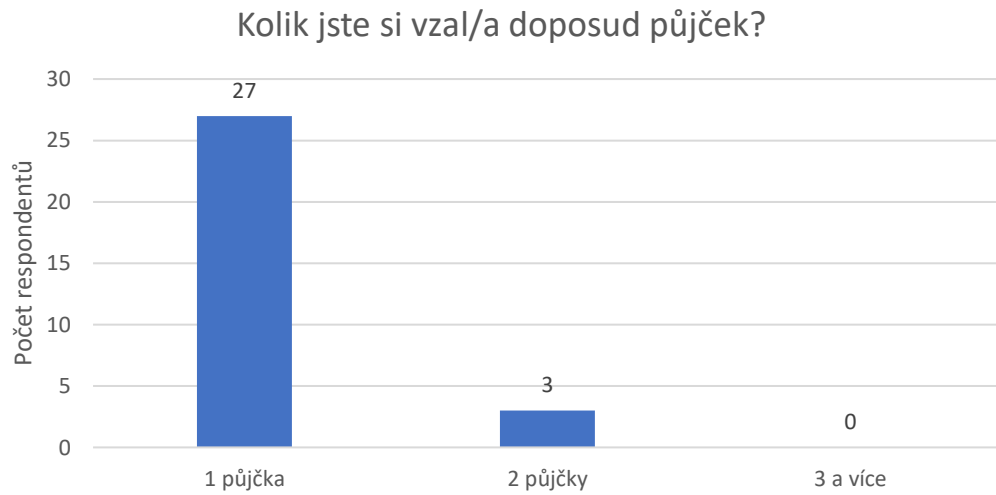
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 10: Na co si dotazovaní vzali půjčku

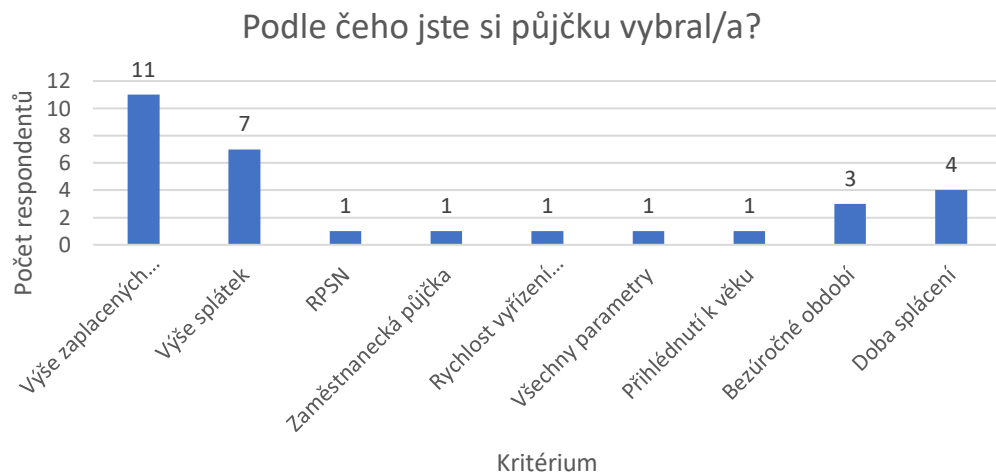
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 11: Počet půjček

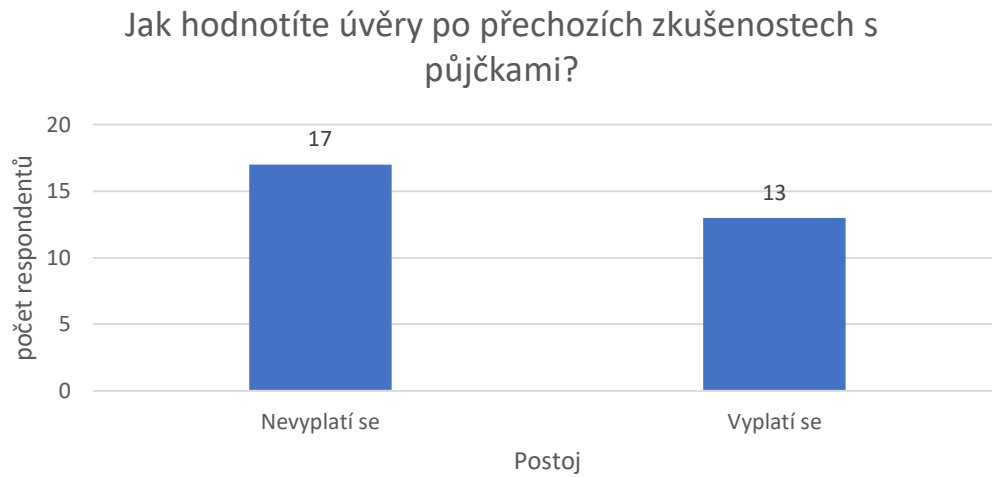
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 12: Podle čeho respondenti půjčku vybírali

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 13: Postoj k půjčkám těch, kteří s nimi mají zkušenost

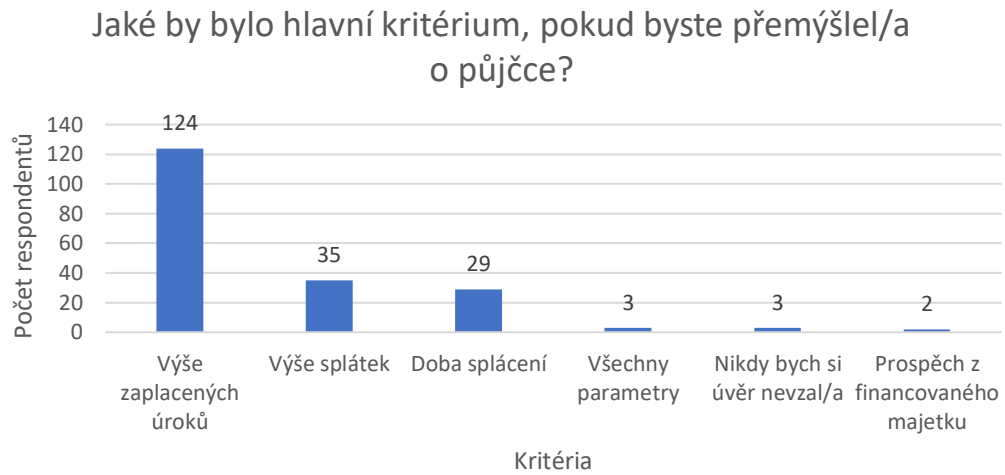
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 14: Mají dotazovaní půjčku v plánu?

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 15: Kritéria pro vybírání hypotetické půjčky podle těch, kteří nemají s půjčkami zkušenost

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 16: Názor na půjčky těch, kteří si je zatím nevezali

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 17: Dotazník

1. Jaký je Váš věk?
 - a. Text stručné odpovědi

2. Jaké je Vaše pohlaví?
 - a. Muž
 - b. Žena

3. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?
 - a. Základní škola
 - b. Střední škola bez maturity
 - c. Střední škola s maturitou
 - d. VOŠ
 - e. Vysoká škola

4. Kde bydlíte?
 - a. Město
 - b. Městys
 - c. Vesnice

5. Kolik máte dětí?
 - a. Žádné
 - b. 1
 - c. 2
 - d. 3 a více

6. Jak hodnotíte životní úroveň Vaší domácnosti?
 - a. Nízká - domácnost má problémy vyjít s měsíčním příjmem
 - b. Střední - domácnost se nemusí výrazně omezovat, ale kupovat všechny věci si nemůže dovolit
 - c. Vysoká - domácnost se nemusí nijak omezovat

7. Kolik Kč v průměru utratíte za měsíc?
- a. 1 000 - 3 000
 - b. 3 000 - 6 000
 - c. 6 000 - 9 000
 - d. 9 000 +
8. Jakým způsobem získáváte peníze?
- a. Brigáda při škole
 - b. Práce
 - c. Nepřivydělávám si
 - d. Kapesné od rodičů
 - e. Jiné (vlastní odpověď)
9. Jaké jsou Vaše příjmy v rámci jednoho měsíce?
- a. méně než 3 000 Kč
 - b. 3 000 - 6 000 Kč
 - c. 6 000 - 10 000 Kč
 - d. více než 10 000 Kč
10. Za co nejvíce utrácíte své finance?
- a. Oblečení
 - b. Elektronika/mobilní tarify
 - c. Jídlo/pití
 - d. Sport a zábava
 - e. Nájem
 - f. Doprava
 - g. Alkohol, cigarety
 - h. Pojištění
 - i. Splácení úvěru
 - j. Jiné (vlastní odpověď)

11. Jak často kontrolujete stav svých financí?

- a. Několikrát týdně
- b. Jednou za týden
- c. Každý měsíc
- d. Ne tak často

12. Vzal/a jste si někdy půjčku?

- a. Ano
- b. Ne

13. Kolik peněz jste si půjčil/a v horizontu posledních 2 let?

- a. méně než 5 000 Kč
- b. 5 000 - 20 000 Kč
- c. 20 000 - 70 000 Kč
- d. 70 000 - 150 000 Kč
- e. 150 000 Kč a více

14. Kolik jste si vzal/a doposud půjček?

- a. 1
- b. 2
- c. 3 a více

15. Na co jste si půjčky vzal/a?

- a. Hypotéka
- b. Vozidlo
- c. Úhrada částky z kreditní karty
- d. Financování studia
- e. Elektronika
- f. Investování
- g. Jiné (vlastní odpověď)

16. Od koho jste si úvěr vzal/a?
- Bankovní instituce
 - Kamarád, rodina
 - Nebankovní instituce
17. Podle čeho jste si půjčku vybral/a?
- Výše splátek
 - Doba spláčení
 - Výše zaplacených úroků
 - Jiné (vlastní odpověď)
18. Jak hodnotíte úvěry?
- Vyplatí se - úvěry jsou pro mě dobrou volbou, pokud potřebuji peníze
 - Nevyplatí se - po minulých zkušenostech bych si úvěr nebral nebo ho zvažoval jako poslední možnost
19. Proč jste si žádný úvěr nevezal/a?
- Text stručné odpovědi
20. Plánujete si v blízké době vzít jakýkoliv úvěr?
- Ano
 - Ne
21. Jaké by bylo hlavní kritérium, pokud byste přemýšlel/a o půjčce?
- Výše splátek
 - Doba spláčení
 - Výše zaplacených úroků
 - Jiné (vlastní odpověď)
22. Jaký je Váš postoj k půjčkám?
- Nebráním se jim
 - Raději se jim vyhýbám